

Hukuk Fakültesi Dergisi

Ankara Hacı Bayram Veli University
Faculty of Law Review

ISSN: 2651-4141 e-ISSN: 2667-4068
Cilt / Volume XXVIII Ekim / October 2024 Sayı / No. 4

YİNELENEN KONKORDATO TALEPLERİNİN HUKUKİ VE FİNANSAL YÖNLERİYLE DEĞERLENDİRİLMESİ

THE EVALUATION OF LEGAL AND FINANCIAL ASPECTS OF
REPEATED CONCORDAT REQUESTS

Yavuz TOPÇU*

ÖZET

Borçlunun finansal ve hukuki menfaatinin gerektirmesi halinde, kurumun amacına ve ruhuna uygun olduğu müddetçe birden fazla kez konkordato talep edilebilmesi mümkündür. İcra ve İflas Kanunu'nda aynı borçlu için birden fazla kez konkordato talep edilmesini engelleyen bir hüküm de yoktur. 7101 sayılı Kanundan sonra konkordatoya sıklıkla başvurulmasıyla birlikte, uygulamada ilk başvurduğu konkordatodan istediği neticeyi alamayan borçluların yinelediği konkordato talepleriyle karşılaşmaya başlanmıştır. Bu durum birtakım sorunları beraberinde getirmiş, özellikle ardışık konkordato başvuruları neticesinde borçluların kurumun amacını aşar şekilde uzun sürelerle mühletin koruyucu etkilerinden faydalanabilmesi menfaat dengesini alacaklılar aleyhine bozmuştur. Yinelenen konkordato talebiyle karşılaşan mahkemece, konkordatonun amacına aykırı kullanıma ihtimali her zamankinden daha ciddi şekilde dikkate alınmalı ve önceki konkordato talebine ilişkin yargılamanın nasıl sonuçlandığıyla bağlantılı olarak farklı değerlendirme yapılabilirdir. Kanun koyucu, birden fazla kez konkordato talebinde bulunulması şartlarının ve önceki konkordatonun sonraki konkordato talebine etkisinin bilimsel ve kazai içtihatlarla uygulamada gelişmesini tercih etmiştir. Ancak Türk hukukundaki genel nitelikli işlevsel tek iyileştirme hukuku kurumu olan konkordatonun iflas

* **Doktora Öğrencisi**, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı/ANKARA, **E-posta:** av.yavuztopcu@gmail.com, **ORCID:** 0000-0002-3486-8786, **DOI:** 10.34246/ahbvuhfd.1468594.

- **Atıf Şekli/ Cite As:** Topçu Y, "Yinelenen Konkordato Taleplerinin Hukuki ve Finansal Yönleriyle Değerlendirilmesi", *AHBVÜ Hukuk Fakültesi Dergisi*, 28 (4), 2024, s.301-362.
- **İntihal/ Plagiarism:** Bu makale intihal programında taranmış ve en az iki hakem incelemesinden geçmiştir. / *This article has been scanned via a plagiarism software and reviewed by at least two referees.*

erteleme kurumuna benzer bir akıbeta uğramaması için birden fazla kez konkordato talep edilebilmesinin belirli ölçüde disipline edilmesi gerekmektedir. Çalışmada önceki konkordato talebi üzerine mahkemece verilen kararların borçlunun yeniden yaptığı konkordato taleplerinin değerlendirilmesine olan etkisinin çerçevesi çizilmeye çalışılmış ve konunun disipline edilmesi ihtiyacına yönelik bazı öneriler getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Yinelenen konkordato talebi, İkinci konkordato, Geçici mühlet, Kesin mühlet, Derdestlik*

ABSTRACT

The financial and legal interests of the debtor may necessitate multiple requests for concordat. There is no provision in the Execution and Bankruptcy Law preventing the submission of multiple concordat request for the same debtor. Following the enactment of Law No. 7101, there has been a discernible increase in the concordat applications. In practice, debtors who could not achieve the desired outcome from their initial concordat application started repeated concordat requests. This situation has led to some problems, particularly due to consecutive applications, as debtors have been able to benefit from the protective effects of the respite for extended periods, surpassing the intended purpose of the concordat, to the detriment of creditors. Faced with repeated concordat applications, the court should scrutinize the possibility of concordat being used contrary to its purpose more carefully than ever. Additionally, the court should be able to make different evaluations depending on the outcome of the previous concordat application. The legislator preferred that the conditions for repeated concordat and the effect of the previous concordat on the next concordat request be developed in practice through scientific and judicial jurisprudence. However, legal regulation should be enacted regarding repeated concordat requests. This study aims to outline the impact of the court's decisions on the previous concordat request on the evaluation of the debtor's new concordat requests, and suggests some legal amendments on the subject.

Keywords: *Repeated concordat request, Second concordat, Temporary respite, Peremptory respite, Lis pendens*

EXTENDED ABSTRACT

The financial and legal interests of the debtor may necessitate multiple requests for concordat. Notably, there exists no provision within the Execution and Bankruptcy Law that explicitly prohibits the submission of multiple concordat requests for the same debtor. Following the enactment of Law No. 7101, there has been a discernible increase in the concordat applications. In practice, debtors who could not achieve the desired outcome from their initial concordat application started repeated concordat requests. This situation has led to some problems, particularly due to consecutive applications, as debtors have been able to benefit from the protective effects of the respite for extended periods, surpassing the intended purpose of the concordat, to

the detriment of creditors. It is not legal to benefit from the comprehensive protection provided by the respite contrary to the purpose of the concordat in total exceeding the legally stipulated period.

In the literature, repeated concordat requests have been examined in a limited manner, especially in cases where the concordat application is rejected or the concordat is completely terminated. However, the possibility of repeated concordat requests is not confined solely to these circumstances. Due to the going concern principle and the dynamic nature of debt-receivable situations, it is possible to request a new concordat for debts that were not included in the approved concordat and occurred subsequently.

In our opinion, lis pendens, as a procedural law institution, is not applicable in the evaluation of repeated concordat requests. Because, considering the purpose of the lis pendens, it is not possible to say that identity of the previous and subsequent concordat requests. However, it should be noted that having two different concordat projects confirmed for the same debtor is against the principle of legal security. If there are two separate concordat applications pending for the same debtor, the subsequent concordat request should be given importance and priority.

Faced with repeated concordat requests, the court should scrutinize the possibility of concordat being used contrary to its purpose more carefully than ever. Additionally, the court should be able to make different evaluations depending on the outcome of the previous concordat request. Previous concordat application: a) If it is rejected procedurally, concordat may be requested again for the same debtor. b) In case of rejection due to recovery or waiver, concordat requests made again for the same debtor within 12 months from the date of rejection must be rejected without even giving a temporary respite decision, unless there are force majeure reasons that cause insolvency again. c) In case of rejection due to violation of the rule of honesty, it is not correct to accept that the debtor cannot request re-concordat indefinitely. In this case, the period during which the debtor cannot demand re-concordat must be determined by the judge, depending on the severity of the actions that violate the rule of honesty in the concrete case and whether the financial effects of these actions continue. d) In case of rejection due to violation of the principle of proportionality, the judge should consider it as if it was rejected due to violation of the rule of honesty. e) If it is rejected due to failure to meet the guarantee requirement or non-payment of expenses despite financial means, the debtor must be deemed to have acted contrary to the rule of honesty.

The legislator preferred that the conditions for repeated concordat and the effect of the previous concordat on the next concordat request be developed in practice through scientific and judicial jurisprudence. However, amendments need to be made in the Execution and Bankruptcy Law regarding repeated concordat requests. In our opinion, this legal regulation should include the following amendments: a) Documents related to the previous concordat application should be counted among the documents that must be attached to the petition during the concordat application.

b) *When deciding on a temporary respite upon repeated concordat request, the court should also consider the result of the previous concordat request.* c) *When the court decides a temporary respite upon the concordat application, the pending concordat proceedings for the same debtor, if any, must end.* d) *The court should be able to set a shorter temporary or preemptory respite for repeated concordat requests.*

GİRİŞ

İcra hukukunda gözetilmeye çalışılan temel ilkelerin başında alacaklı ve borçlu arasındaki menfaat dengesinin kurulması ve korunması gelir¹. Menfaat dengesi, icra takip yollarında olduğu kadar özel borç ilişkilerine belirli ölçüde hâkimin müdahalesini öngören iyileştirme (yeniden yapılandırma) hukuku kurumlarında da gözetilmelidir. Çünkü icra ve iflas hukukundan doğan, borçluların içinde bulunduğu ekonomik zorlukları aşarak ticari varlıklarını devam ettirmeleri için ortaya çıkan çareleri inceleyen iyileştirme hukuku², zaman içerisinde bağımsız bir interdisipliner alan olarak şekillenmeye başlamışsa da icra ve iflas hukukundan tamamen ayrı şekilde düşünülmemelidir.

“Borçlu” ve “alacaklı” sıfatlarını haiz kimselerin birlikte yer aldığı her hukuki işlemde taraflar arasında menfaat çatışması gündeme gelir ki, hukukun temel amacı zıt menfaatleri hakkaniyete uygun şekilde denkleştirmektir. Nitekim iyileştirme hukuku kurumlarının temel amacı da çatışan menfaatlere sahip borçlu ve alacaklı arasındaki dengenin gözetilerek, hem borçlunun finansal olarak hayatta kalmasını hem de borçların azami ölçüde ödenmesini sağlamaktır.

İcra ve İflas Kanunu’nda 2003 yılında yapılan değişiklikten³ sonra yoğun rağbet gören iflasın ertelenmesi kurumunun uygulamasında menfaat dengesinin alacaklılar aleyhine ciddi derecede bozulduğu tecrübe edilmiş⁴,

¹ Baki Kuru, *İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı*, 2. Bası, Adalet Yayınevi, 2013, s. 47; İcra hukukunda gözetilmesi gereken temel ilkelerden olan menfaat dengesi hakkında detaylı bilgi için bkz. Pınar Çiftçi, *İcra Hukukunda Menfaat Dengesi*, 1. Bası, Adalet Yayınevi, 2010.

² Çağatay Serdar Şahin, *Amerikan Hukuku ile Karşılaştırmalı Olarak Konkordato Mühletinin Alacaklılar Yönünden Sonuçları*, 1. Bası, On İki Levha Yayıncılık, 2020, s. 1.

³ 4949 sayılı İcra ve İflâs Kanunu’nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. T.C. Resmî Gazete, Sayı:25184, 30 Temmuz 2003. Bu kanunla İcra ve İflas Kanunu’nun 179. maddesi değiştirilmiş, 179/a ve 179/b şeklinde iki yeni madde eklenmiştir.

⁴ Bu husus, iflasın ertelenmesi kurumunda iyileştirme yapan ancak uygulanma imkânı bulamayan 15.07.2016 tarihli 6728 sayılı Kanun’un genel gerekçesinde şu şekilde ifade edilmiştir: “İflasın ertelenmesi kurumu borçlu ile alacaklıların menfaatleri ve hatta milli

amacından uzaklaşılması⁵ sebebiyle eleştirilen kurum 2018 yılında yürürlükten kaldırılmıştır. İflasın ertelenmesinin yürürlükten kaldırılmasıyla doğacak boşluğu doldurmak üzere konkordato kurumu İcra ve İflas Kanunu'nda 7101 sayılı Kanun⁶ ile yapılan kapsamlı değişikliklerle işlevsel hale getirilmiştir. Yeni düzenlemelerle birlikte uygulamada ortaya çıkan ihtiyaca binaen 7155 ve 7327 sayılı Kanunlar⁷ ile konkordato hükümlerinde bir kısım değişiklik daha yapılmıştır.

Diğer iyileştirme hukuku kurumu olan uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırmanın (İİK md.309m-309ü) neredeyse hiç uygulanmamış⁸ olması dikkate alındığında, Türk hukukunda ödeme güçlüğüne düşen veya düşme tehlikesi bulunan borçluların hâlihazırda başvurabileceği genel nitelikli mahkeme içi toplu iyileştirme hukuku kurumu olarak yalnızca konkordato kalmaktadır⁹. Bu fiili duruma, genel ekonomik konjonktürden kaynaklı mali ve ekonomik problemler de eklenince, konkordato -çalışmada konkordato ile kastedilen adi konkordatodur- son yıllarda sıklıkla müracaat edilen bir kurum haline gelmiştir. Nitekim tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de ekonomik sıkıntıların baş gösterdiği dönemlerde konkordato sayılarında artış gözlemlenmektedir¹⁰.

ve bölgesel menfaatler arasında hassas bir dengeye dayanmaktadır. Ancak, bu kurum son yıllarda tamamen borçlunun menfaatlerini gözeten ve alacaklıların menfaatlerini dikkate almayan bir görünüme büründüğünden, dengenin tekrar kurulması bir zorunluluk olarak ortaya çıkmıştır.” “6728 sayılı Kanun Gerekçesi”, TBMM, <, Erişim Tarihi 19 Ağustos 2023.

⁵ İflas erteleme kurumunun amacından saptırılmasının nedenleri için bkz. Selçuk Öztekin, “İflasın Erteleme”, *Bankacılar Dergisi*, (59), 2006, s. 39 vd.; Oğuz Atalay, “Konkordato Reformu Hakkında Değerlendirmeler”, Muhammet Özkes (Ed.), *7101 Sayılı Kanun’la Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler*, On İki Levha Yayıncılık, 2018, s. 113-114.

⁶ 7101 sayılı İcra ve İflas Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun. T.C. Resmî Gazete, Sayı: 30361, 15 Mart 2018.

⁷ 7155 sayılı Abonelik Sözleşmelerinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Takibin Başlatılması Usulü Hakkında Kanun. T.C. Resmî Gazete, Sayı: 30630, 06 Aralık 2018; 7327 sayılı İcra ve İflas Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. T.C. Resmî Gazete, Sayı: 31516, 19 Haziran 2021.

⁸ Baki Kuru, *İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku*, 1. Bası, Legal Yayıncılık, 2016, s. 710; Ayhan Akyürek/Remziye Akyürek, *Konkordato Hukuku*, 1. Bası, Yetkin Yayınları, 2019, s. 145; Murat Atalı/İbrahim Ermenek/Ersin Erdoğan, *İcra ve İflas Hukuku*, 6. Bası, Yetkin Yayınları, 2022, s. 719; Şahin, s. 2.

⁹ Yavuz Topçu, *Kredi Alacaklarının Tahsil ve Tasfiye Yöntemleri (Sorunlu Kredilerin Çözülmesi)*, 1. Bası, Yetkin Yayınları, 2023, s. 26; Akyürek/Akyürek, s. 145.

¹⁰ Ejder Yılmaz, “İflas ve Konkordato Uygulamasıyla İlgili Bazı Sorunlar Üzerine Düşünceler”,

Vurgulamak gerekir ki kendisini konkordato talep etmeye götüren sebepleri ve işletmesini düzlüğe çıkaracak finansal çözüm yollarını en iyi bilen olarak borçlu, konkordato teklifini özenli şekilde hazırlamalı, alacaklıların karşısına tüm iyi niyeti ve ödeme gayretiyle çıkmalıdır. Ancak bu şekildeki gerçekçi bir projeye konkordato kendisinden beklenen iyileşme fonksiyonunu yerine getirebilir. Aksi halde borçlu tekrar konkordato talep etmek zorunda kalabilir. Nitekim uygulamada, konkordatonun rağbet görmesiyle birlikte ilk başvurduğu konkordatodan istediği neticeyi alamayan borçluların yinelediği konkordato talepleriyle karşılaşmaya başlanmıştır. Bu durum birtakım sorunları beraberinde getirmiştir. Özellikle ardışık konkordato başvurularıyla, borçluların kurumun amacını aşar şekilde uzun sürelerle mühletin koruyucu etkilerinden faydalanabilmesi, menfaat dengesinin alacaklılar aleyhine bozulmasına sebebiyet vermiştir. İflas erteleme kurumunun uygulanma süreci ve akıbeti dikkate alındığında, kanaatimizce birden fazla kez konkordato talep edilebilmesinin belirli ölçüde disipline edilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda konu incelenmeye değer bulunmuştur. Çalışmada önceki konkordato talebi üzerine mahkemece verilen kararların borçlunun yeniden yaptığı konkordato taleplerinin değerlendirilmesine olan etkisinin çerçevesi çizilmeye çalışılmış ve konunun disipline edilmesi ihtiyacına yönelik bazı öneriler getirilmiştir.

I. AYNI BORÇLU İÇİN BİRDEN FAZLA KEZ KONKORDATO TALEBİNDE BULUNULABİLMESİ

A. Genel Olarak

İcra ve İflas Kanunu'nda aynı borçlu için birden fazla kez konkordato talep edilmesini engelleyen bir hüküm yoktur¹¹. Kanun koyucu, birden fazla kez konkordato talep edilebilmesine ilişkin olarak iflas içi konkordatoda yaptığı düzenlemenin¹² aksine, adi konkordato başvuru sayısına herhangi bir sınır getirmemiştir. Belirtmek gerekir ki kurumun amacına ve ruhuna uygun olduğu müddetçe birden fazla kez konkordato talep edilerek mühlet kararı

Türkiye Barolar Birliği Dergisi, (1995/1), 1995, s. 93.

¹¹ Süha Tanrıver/Adnan Deynekli, *Konkordatonun Tasdiki*, 1. Bası, Yetkin Yayınları, 1996, s. 152; Hakan Pekcanitez/Güray Erdönmez, *7101 Sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato*, 1. Bası, Vedat Kitapçılık, 2018, s. 147; Mehmet Ünsal Candemir, "Adi Konkordato Talebinden Feragat", *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, (49), 2022, s. 341; Hakan Pekcanitez/Oğuz Atalay/Meral Sungurtekin Özkan/Muhammet Özekes, *İcra ve İflas Hukuku*, 9. Bası, On İki Levha Yayıncılık, 2022, s. 540; Ali Cem Budak/Serdar Kale, "Madde 308", Bilgehan Yeşilova (Ed.), *Yeni Konkordato Hukuku (Öztek-Konkordato Şerhi)*, Yetkin Yayınları, 2023, s. 637-638.

¹² İcra ve İflas Kanunu md.309/6 uyarınca iflas içi konkordatoya yalnız bir defa başvurulabilir.

alınmasında hukuki ve finansal açıdan herhangi bir sakınca yoktur. Hatta ekonomik ve ticari hayatın döngüsü içerisinde borçlunun hukuki ve finansal menfaati birden fazla kez konkordato talep etmesini gerekli de kılabilir. Ancak borçluların ilk talep ettikleri konkordatodan umdukları neticeyi alamamaları üzerine, kurumun amaç ve ruhuna aykırı olarak icra takibinden kurtulma, borç ödememek için zaman kazanma gibi saiklerle mühletin sağladığı kapsamlı korumadan tekraren ve toplamda kanunda öngörülen sürelerden daha uzun olacak şekilde faydalanmasını hukuk düzeni korumaz.

İlk veya yinelenen talep olup olmadığına bakılmaksızın konkordato talebi üzerine mahkemenin vereceği ilk karar geçici mühlete ilişkindir. Doktrinde “*süper geçici hukuki koruma*” olarak da nitelendirilen¹³ geçici mühlet, uzatımla birlikte beş aylık bir süreyi kapsayabilmektedir (İİK md.287/4). Geçici mühlet içinde verilen kesin mühletin etkileri ise uzatımlarla beraber yirmi dokuz ay sürebilmektedir (İİK md.289/3-5 ve md.304/2). Geçici mühlet, kesin mühletle aynı sonuçları doğurduğundan (İİK md.288/1) toplamda yirmi dokuz ay boyunca devam edebilen mühlet süresince borçlu aleyhine takip yasağı söz konusudur¹⁴ ve konkordatoya tabi alacaklılara da kural olarak ödeme yapılamamaktadır¹⁵. Üstelik geçici mühlet verilmesi, geçici mühletin

¹³ M. Serhat Sarısözen, *Konkordato*, 5. Bası, Yetkin Yayınları, 2021, s. 194; Ali Cem Budak/Müjgan Tunç Yücel, *Öztek-Konkordato Şerhi*, s. 277.

¹⁴ İcra ve İflas Kanunu md.294/1’de “*Mühlet içinde borçlu aleyhine 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre yapılan takipler de dahil olmak üzere hiçbir takip yapılamaz ve evvelce başlamış takipler durur, ihtiyatı tedbir ve ihtiyatı haciz kararları uygulanmaz, bir takip muamelesi ile kesilebilen zamanaşımı ve hak düşüren müddetler işlemez.*” şeklinde ifadesini bulan borçlu aleyhine takip yasağı kapsamında borçlunun belirli bir süre icra takiplerinden korunması, iyileştirme hukuku kurumlarının mahiyeti gereği elzemdir. Ali Cem Budak/Müjgan Tunç Yücel, *Öztek-Konkordato Şerhi*, s. 276.

¹⁵ İcra ve İflas Kanunu’nda mühlet içerisinde konkordato alacaklılarına ödeme yapılmasını yasaklayan bir hüküm bulunmamasıyla beraber bu husus doktrinde tartışmalıdır. Bir görüş, alacaklılar arasındaki eşitliğin bozulmasına sebebiyet vereceğinden bahisle borçlunun mühletten önce doğan borçları ödememesi gerektiğini savunmaktadır: bkz. Zeynel Abidin Bükem, *Tatbikatta Konkordato*, 1. Bası, Kocamanoğlu Yayınevi, 1963, s. 10; Sümer Altay/Ali Eskiocak, *Konkordato ve Yeniden Yapılanma Hukuku*, 5. Bası, Vedat Kitapçılık, 2019, s. 177-178; Müjgan Tunç Yücel, *Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları*, 1. Bası, On İki Levha, 2020, s. 9-11. *Tunç Yücel’e göre bu durum konkordato mühletinin doğasından kaynaklanmaktadır. Diğer görüş ise mühlet içerisinde komiser tarafından yasaklanmayan ödemelerin yapılabileceği yönündedir: bkz. İlhan E. Postacıoğlu, Konkordato (538 Sayılı Kanun Hükümleri Göz Önünde Tutularak Yazılmıştır)*, 2. Bası, Fakülteler Matbaası, 1965, s. 65; Atalay, s. 127; Sarısözen, *Konkordato*, s. 420; Serdar Kale, *Öztek-Konkordato Şerhi*, s. 374-375; Mesut Köksoy, “Geçici Mühlete Karar Verilmeden Önce Doğan Borcun Borçlu Tarafından Mühlet Esnasında Ödenmesi”, *Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi*

uzatılması ve kesin mühlet verilmesi kararlarına karşı herhangi bir kanun yolu da öngörülmemiştir (İİK md.287/6 ve md.293/1). Mühletin bu sonuçları menfaat dengesini alacaklılar aleyhine bozabilecek mahiyettedir.

Konkordatonun amacına aykırı başvuruların ilk veya yinelenen başvuru olduğuna bakılmaksızın hukuken korunmaması gerekmele birlikte, yinelenen bir talep söz konusu olduğunda konkordatonun amacına aykırı kullanılma ihtimalinin her zamankinden daha ciddi şekilde göz önünde bulundurulması gerekir. Kanun koyucu, başvuru sayısında yasal bir sınırlama öngörmeyerek, birden fazla kez konkordato talebinde bulunulması şartlarının ve önceki konkordatonun sonraki konkordato talebine etkisinin nasıl ve ne ölçüde olacağını bilimsel ve kazai içtihatlarla uygulamada gelişmesini tercih etmiş görünmektedir. Bu bölümde öncelikle çalışma konusuna ilişkin tespit edilebilen bilimsel görüşler ve yargı kararları özetlenecek, akabinde kendi değerlendirmemiz yapılacaktır.

B. Bilimsel Görüşler

Doktrinde, birden fazla kez konkordato talep edilebilmesinin konkordato talebinin reddi ve konkordatonun tamamen feshi kararlarından sonra yeniden yapılacak taleplere özgü olarak sınırlı bir çerçevede ele alındığı görülmüştür. Tespit edilebilen görüşler aşağıda özetlenmiştir.

1. 7101 Sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikten Önceki Dönem

Buruloğlu ve Reyna'ya göre, borçlunun teklif ettiği konkordatonun ibraz edilen evrakta eksiklik bulunması gibi mahkemece şekle ilişkin sebeplerden dolayı reddedilmesi halinde bunların düzeltilmesinden sonra yeniden teklifte bulunulmasında yasal bir engel yoktur. Ancak talep borçlunun dürüstlüğü ve iyi niyete aykırı davranışları sebebiyle reddedilmişse yeniden konkordato talep edilemez. Çünkü artık borçlu konkordatoya layık olmadığını göstermiştir. Yazarlar ayrıca konkordatosu tasdik edilmiş bir borçlunun sonradan mali olarak yeniden zor duruma düşerse tekrar konkordato isteyip isteyemeyeceği hususuna da değinmişlerdir. Yazarlar, borçlunun tasdik edilen önceki konkordatoya tabi borçlarının tümüyle ödenmiş olması kaydıyla sonradan gerçekleşen ticari faaliyetleri sebebiyle oluşan yeni borçlarını kapsayacak şekilde yaptığı konkordato talebinin, konkordatonun tasdiki için gerekli diğer

Dergisi, 5(2), 2022, s. 598. Belirtmek gerekir ki uygulama, mühlet içerisinde konkordatoya tabi alacaklılara ödeme yapılmaması yönünde gelişmiştir.

şartların da varlığı halinde olumlu karşılanması gerektiği görüşündedir¹⁶.

Kuru, Tanrıver ve Deynekli'ye göre, konkordato borçlunun dürüst olmamasından dolayı tasdik edilmeyerek reddedilmişse, borçlunun yeniden konkordato mühleti talebinin de reddedilmesi gerekir. Ancak önceki konkordato talebi, dürüstlük dışındaki diğer konkordato tasdik şartlarından¹⁷ birinin yokluğu sebebiyle reddedilmişse, borçlu yeniden konkordato talep edebilir. Fakat mahkeme önceki konkordatonun reddedilmiş olmasını göz önünde bulundurmalı ve mühlet kararı verirken daha dikkatli davranmalıdır¹⁸.

2. 7101 Sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikten Sonraki Dönem

Atalay, Pekcanitez ve Erdönmez'e göre, konkordatonun tasdiki talebinin reddi halinde, borçlu yeniden konkordato talebinde bulunabilir. Örneğin, imtiyazlı alacaklılar için gerekli teminatı gösteremeyen borçlu, bu koşulu sonradan sağladığında yeniden konkordato talep edebilir. Konkordato talebinin reddi üzerine verilen kararların kesin hüküm etkisi, davalardaki gibi geniş kapsamlı olmayıp sınırlıdır. İlk konkordato talebinde esaslı bir değişiklik olmadan aynı talep, aynı şartlarla yenilenirse, ilk kararın kesinliği nedeniyle ikinci talep mahkemece reddedilmelidir. Dolayısıyla önceki konkordato talebinin reddini gerektiren şartlarda bir değişiklik olmadıkça, reddedilen proje ile tekrar konkordato talebinde bulunulamayacaktır¹⁹. *Pekcanitez ve Erdönmez* ayrıca aynı koşullarla yeniden konkordato talebinde bulunulmasının çoğu durumda dürüstlük kuralına da aykırılık teşkil edeceği, mahkemenin her ne kadar geçici mühlet kararı verirken şekli bir inceleme yapsa da talebin, dürüstlük kuralına aykırı olup olmadığını resen dikkate alarak dürüstlük kuralına aykırı hallerde geçici mühlet kararı dahi vermemesi gerektiği görüşündedir²⁰. Aynı yazarlar konkordatonun tamamen feshine karar verilmesinden sonra borçlunun yeniden konkordato talep etmesinin ise hakkın kötüye kullanılması teşkil edeceğini, böyle bir talebin kabul edilerek geçici

¹⁶ Enver Buruloğlu/Yuda Reyna, *Konkordato Hukuku ve Tatbikat*, 1. Bası, Yörük Matbaası, 1968, s. 92.

¹⁷ 7101 sayılı Kanun ile yapılan değişikliklerden önceki dönemde dürüstlük dışındaki diğer konkordato tasdik şartları; teklif olunan paranın borçlunun kaynakları ile orantılı olması, konkordatonun kanunda öngörülen çoğunlukla kabul edilmiş olması, teminat gösterilmesi, yargılama gider ve harçlarının depo edilmesidir. *Kuru, El Kitabı*, s. 1490-1497.

¹⁸ *Kuru, El Kitabı*, s. 1508; *Tanrıver/Deynekli*, s. 152.

¹⁹ *Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes*, s. 539-540; *Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato*, s. 147-148.

²⁰ *Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato*, s. 148.

mühlet kararı verilmemesi gerektiğini ifade etmektedir²¹.

Özekes'e göre, konkordato tasdik talebinin reddedilmesi halinde, ret gerekçesi de dikkate alınmak suretiyle eksikliğin tamamlanmasından sonra aynı borçlu için yeniden konkordato talep edilebilir. Önceki talebe göre hiçbir değişiklik olmadan yeniden yapılan konkordato talebi ise baştan reddedilmelidir²².

Budak ve Kale'ye göre, adi konkordatoya başvuru sayısı bakımından kanun koyucunun bir sınır getirmemesi, konkordato talebi reddedilen borçlunun kolaylıkla yeniden konkordatoya başvurabileceği olarak anlaşılmalıdır. Önceki talebi reddedilen borçlunun yeniden talepte bulunabilmesi için ilk talebinden farklı önemli bir değişikliğin meydana gelmesi gerekir. Durum ve koşullarda değişiklik olmadan yapılan ikinci başvuru, dürüstlük kuralına aykırılık teşkil edeceğinden mahkemece geçici mühlet kararı dahi verilmemelidir²³.

Simil'e göre, konkordato talebinden feragat eden veya talebini geri alan iflâsa tabi olmayan borçlu, sonradan tekrar konkordato talep edebilir. Önceki taleple sonraki talep arasında belirli bir sürenin geçmesi de zorunlu değildir. Ancak yinelenen konkordato taleplerinde mahkeme, geçici veya kesin mühlete karar verirken, hakkın kötüye kullanımını engellemek adına borçlunun daha önce konkordato talebinden feragat ettiğini veya talebini geri aldığını dikkate almalıdır²⁴.

Sarısözen'e göre, konkordatonun tasdiki talebinin reddi halinde, borçlu farklı bir sebeple yeniden konkordato talep edebilir. Ancak hiçbir değişiklik yokken aynı talebin yinelenmesi halinde, tasdik talebinin reddi kararının kesin hüküm gibi geniş bir etkisi olmasa da talep reddedilmelidir. Borçlunun hiçbir değişiklik olmadan yeniden konkordato talebinde bulunması dürüstlük kuralına aykırıdır. Dolayısıyla mahkeme, şekli yönden yapacağı inceleme ile tedbir kararı vermeden geçici mühlet talebini reddetmelidir²⁵. Yazar, konkordatonun tamamen feshinden sonra borçlunun yeniden konkordato

²¹ Pekcanitez/Erdönmez, *Konkordato*, s. 174.

²² Muhammet Özekes, "Konkordato Eğitim Sunumu (20.01.2019)", 52, <>, Erişim Tarihi 14 Mart 2024.

²³ Ali Cem Budak/Serdar Kale, *Öztek-Konkordato Şerhi*, s. 673-638.

²⁴ Cemil Simil, *Konkordatoda Mühletin Borçlu Bakımından Sonuçları*, 1. Bası, On İki Levha Yayıncılık, 2020, s. 229 ve 236.

²⁵ Sarısözen, *Konkordato*, s. 523.

talep etmesi halinde ise borçlunun yeniden geçici mühletten faydalanmasının hakkın kötüye kullanılması sayılacağı, böyle bir durumda mahkemenin geçici mühlet kararı vermemesi gerektiği görüşündedir²⁶.

Akil'e göre, önceki konkordato talebinin reddinden sonra koşullarda hiçbir değişiklik olmadan yeniden konkordato talep edilirse başvuru mahkemece reddedilmeli ve geçici mühlet kararı verilmemelidir. Çünkü koşullarda hiçbir değişiklik olmadan yapılan yeniden konkordato talebi, dürüstlük kuralına aykırılık teşkil eder²⁷. Konkordatonun tamamen feshi²⁸ kararından sonra borçlunun yeniden konkordato talep etmesi durumunda ise borçlunun yeniden geçici mühletin sonuçlarından yararlanması hakkın kötüye kullanımı teşkil eder ve mahkemenin geçici mühlet kararı vermemesi gerekir²⁹.

Ercevahir de konkordatonun tamamen feshine karar verilmesinin ardından borçlunun yeniden konkordato talep etmesinin hakkın kötüye kullanılması anlamına geleceği, bu sebeple talebin reddedilmesi gerektiği görüşüne katılmaktadır. Ancak yazar, yeniden konkordato talep eden borçlunun önceki konkordato tecrübesinin hangi koşullar altında ve ne zaman gerçekleştiğinin, bu süreçten sonra borçlarını ödeyip ödeyemediğinin de dikkate alınması gerektiğini belirtmekte, bu değerlendirmeler yapılmaksızın salt kötü niyetle sakatlanmış ve başarısız bir konkordato geçmişi sebebiyle sonraki konkordato talebinin reddini isabetli bulmamaktadır³⁰.

Doğan, konuyu konkordato talebinin kanunen çekişmesiz yargı işi sayılması ve çekişmesiz yargı işlerinde verilen kararların maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmemesi bağlamında ele almakta ve aynı taleple yeniden konkordatoya başvurularak mühletten faydalanılmasının alacaklıların zararına sonuç doğurabileceğini, dolayısıyla konkordatonun tasdikine ilişkin verilen kararların salt maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmemesinin, borçluya her koşulda yeniden konkordato talebinde bulunma imkânı tanımayacağını, bu durumda hukuki yararın varlığının aranacağını, hukuki yararı bulunmadığının

²⁶ Sarısözen, *Konkordato*, s. 573-574.

²⁷ Cenk Akil, *Sorularla Adi Konkordato*, 1. Bası, Adalet Yayınevi, 2019, s. 215.

²⁸ Akil, konkordatonun “*feshi*” yerine konkordatonun “*iptali*” ifadesini tercih etmektedir. Sarısözen ve Ercevahir’e göre de “*fesih*” yerine “*iptal*” kavramının kullanılması daha doğrudur. bkz. Akil, *Adi Konkordato*, 248; Sarısözen, *Konkordato*, s. 558; Mine Ercevahir, “Türk Hukukunda Konkordatonun Feshi”, *Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi*, (1), 2023, s. 248.

²⁹ Akil, s. 248.

³⁰ Ercevahir, s. 278.

tespiti halinde yinelenen konkordato talebinin reddedilmesi gerektiğini ifade etmektedir³¹. Yazar ayrıca tasdik talebinin reddedildiği durumlarda yinelenen konkordato talebinin değerlendirilebilmesinin, önceki konkordatonun reddine neden olan hususların yeni talepte düzeltilmiş veya tamamlanmış olmasına bağlı olduğu, mahkemenin önüne gelen konkordato taleplerinde takdir yetkisi çerçevesinde, başvurunun sadece mühletin sonuçlarından yararlanmak amacıyla yapılan mükerrer bir başvuru olduğuna kanaat getirmesi halinde geçici mühlet kararı vermeksizin başvurunun usulden reddine karar vermesi gerektiği görüşündedir³².

Karakaş'a göre, konkordato başvurusu açıkça hakkın kötüye kullanımı niteliğinde ise örneğin art arda konkordato teklifinde bulunulup daha sonra feragat edilerek mühletin sağladığı korumadan kanunun öngördüğü sınırlı süreler aşılabacak şekilde yararlanılmasına imkân tanımamak gerekir. Yazar ayrıca katılmadığını ifade ettiği bir mahkeme kararına konu olay özelinde, mühletin koruyucu hükümlerinden uzunca bir süre faydalanan borçlunun, mühletin sonuna doğru hakkında iflas kararı verilmesini engellemek amacıyla iyileştirdiğini ileri sürerek konkordato talebinden feragat etmesinden sonra borçlarını tam ve derhal ödeyemediği için maruz kaldığı icra takipleri sebebiyle yeniden konkordato talep etmesini dürüstlük koşuluna aykırılıktan ziyade hakkın kötüye kullanımı olarak değerlendirmiştir³³.

Candemir, önceki konkordato talebi iyileşme ya da sair bir sebeple tasdik edilmeyerek reddedilmiş borçlunun sonradan tekrar ödeme güçlüğüne düşebileceği, dolayısıyla böyle bir borçlunun konkordatoya yeniden başvuru hakkından peşinen yoksun kılınmasının isabetli olmayacağı, bu bakımdan önceki konkordatonun talepten feragat nedeniyle reddi halinde de aynı borçlu için kural olarak yeniden konkordato talep edilebileceği, ancak feragat sonrası yeniden konkordatoya başvurma hakkının sınırsız şekilde kabul edilmesinin mümkün olmadığı, tasdikle sonuçlanmayan önceki konkordato sebebiyle alacaklıların zaten belli bir süre alacaklarını tahsil edememiş olmalarının dikkate alınarak yinelenen talepte mühlet kararı verilirken daha titiz davranılması gerektiği, bu aşamada başvurulacak kurumun dürüstlük kuralı olduğu, yeni konkordato başvurusunun salt mühletten yararlanma amacı

³¹ Emsalgül Doğan, *Konkordatonun Tasdiki Yargılaması*, 1. Bası, Yetkin Yayınları, 2020, s. 233-234.

³² Doğan, *Konkordatonun Tasdiki Yargılaması*, s. 312.

³³ Cemal Fazıl Karakaş, "Konkordatodan Vazgeçme", *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 15(195), 2020, s. 1650.

taşıyıp taşımadığına dikkat edilmesi gerektiği görüşündedir³⁴.

Ercan Özler'e göre, konkordato talebini geri alan ve hakkında iflas kararı verilmeyen borçlu, aciz hali veya tehlikesi devam ettiği sürece yeniden konkordato talep edebilmeli, yinelenen taleplerde mahkeme başvurunun dürüstlük kuralına uygun olup olmadığını kendiliğinden dikkate almalı ve dürüstlük kuralına aykırı talepleri reddetmelidir. Yazar, başvuruda sunulması gereken evrakın eksiksiz olması üzerine sınırlı bir incelemeyle geçici mühlet kararı verildikten sonra borçlunun talebini geri alması ve sonrasında aynı ya da küçük değişiklikler yapılmış proje ile yeniden konkordato talep etmesinin dürüstlük kuralına aykırılık teşkil edeceği, ayrıca konkordato talebinin reddi kararından sonra aynı talebin aynı şartlarla, ilk talepte önemli bir değişiklik olmaksızın yenilenmesi halinde de ilk kararın kesinliği nedeniyle mahkemece ret kararı verilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Bu anlamda kıstas hukuki yarar olmalıdır. Konkordatonun tamamen feshine karar verilmesinden sonra borçlunun yeniden konkordato talep etmesi halinde ise bu talep geçici mühlet kararı dahi verilmeden reddedilmelidir. Çünkü bu halde hakkın kötüye kullanılması söz konusu olur³⁵.

Yavaş ve Daşlıçay'a göre, borçlunun sonraki konkordato başvuru tarihindeki mali durumunun, ilk konkordato başvuru tarihinden farklı olması, dolayısıyla iki talebin vakıalar yönünden aynı olmaması sebebiyle konkordato talebinden feragat edildikten ya da talep herhangi bir sebeple reddedildikten sonra yeni bir konkordato projesi ve farklı gerekçelerle yeniden konkordato talebinde bulunulabilir. Bu ihtimalde derdestlikten de söz edilemez. Ancak yazarlar, konkordato tasdik talebinin reddinden sonra kararın kesinleşmesi beklenilmeden ikinci konkordato başvurusunun alacaklılar tarafından yapılması halinde ise borçlunun korunmaya değer hukuki yararının bulunmadığı, bu ihtimalde çelişkili kararların önüne geçmek adına derdestliğin dikkate alınmasının faydalı olacağı görüşündedir³⁶.

C. Yargı Kararları

7101 sayılı Kanundan sonraki dönemde, birden fazla kez konkordato talep edilmesine ilişkin tespit edilebilen ve çalışma konumuz bakımından

³⁴ Candemir, s. 343-344.

³⁵ Meltem Ercan Özler, "Konkordato Talebinden Feragat Edilip Edilemeyeceği Sorunu", *Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi*, 19(54), 2023, s. 104-105 ve 120.

³⁶ Murat Yavaş/Pınar Daşlıçay, *Konkordatonun Tasdiki ve Tasdik Olunan Konkordatonun Hüküm ve Sonuçları*, 1. Bası, Seçkin Yayıncılık, 2024, s. 22, 23, 206 ve 208.

önemli olduğu değerlendirilen kararlar, konunun derdestlik itirazı bakımından ele alınıp alınmamasına göre iki başlık halinde aşağıda özetlenmiştir:

1. Konuya Derdestlik İtirazı Açısından Bakılmayan Kararlar

Borçlunun önceki konkordato başvurusu, yaklaşık iki yıl devam eden ilk derece yargılaması sonrasında 24.03.2021 tarihinde reddedilmiştir. Ret kararına karşı istinaf yoluna başvurulmuş, istinaf yargılaması devam ederken, iflasa tabi olan borçlu için bu defa alacaklılardan biri konkordato talep etmiştir. İkinci konkordato talebinde borçlu hakkında 28.04.2021 tarihinde yeniden geçici mühlet kararı verilmiştir. İlk derece mahkemesince borçlunun sunduğu projenin ilk konkordato talebindeki projeye aynı olduğu, ilk talebi inceleyen mahkemece projenin yeterli ve inandırıcı bulunmadığı da dikkate alınarak ikinci talepteki projenin de gerçekçi olmadığı ve somut verilere dayanmadığı gerekçesiyle geçici mühlet içerisinde olmak üzere talebin reddine karar verilmiştir. Borçlu ve konkordato talep eden alacaklının yaptığı istinaf başvurusu reddedilmiştir³⁷.

Borçlunun önceki konkordato talebi, şirketin komisere gerekli bilgileri vermediği, şirket kayıtlarının gerçeği yansıtmadığı, şirketin herhangi bir gelirin bulunmadığı, sermaye artırımının inandırıcı olmadığı, borca batık olmayan şirketin tenzilat konkordatosu talep edemeyeceği şeklindeki gerekçelerle reddedilmiş, ret kararı istinaf yoluna başvurulmaksızın 17.05.2019 tarihinde kesinleşmiştir. Borçlu ret kararından sonra şirket merkezi adresini değiştirerek yeni adresine göre yetkili olan başka mahkemede tekrar konkordato talebinde bulunmuştur. İkinci başvuruda borçluya 04.07.2019 tarihinde geçici mühlet kararı verilmiştir. Mahkemece geçici komiser raporundaki tespitler de dikkate alınarak borçlunun ikinci konkordato talebinin alacaklılara zarar verme amacını taşıdığı gerekçesiyle İİK md.292/1/c uyarınca talebin reddine, geçici mühletin kaldırılmasına ve borçlu şirketin iflasına karar verilmiştir. Borçlu tarafından yapılan istinaf başvurusu reddedilmiş, karar Yargıtay tarafından da onanmıştır³⁸.

Önceki konkordato başvurusunda 07.07.2021 tarihinde geçici mühlet, 10.11.2021 tarihinde kesin mühlet kararı verilmiş; daha sonra borçlu, projenin

³⁷ İstanbul BAM 17.HD, T.24.2.2022, E.2021/1701, K.2022/220, <>, Erişim Tarihi 9 Mart 2024.

³⁸ İstanbul BAM 17.HD, T.09.7.2020, E.2019/3951, K.2020/1521, <>, Erişim Tarihi 9 Mart 2024; Yargıtay (Kapatılan) 15.HD, T.25.02.2021, E.2021/1386, K.2021/510, <>, Erişim Tarihi 10 Mart 2024.

gerçekleşmesinin mümkün olmadığını anlaşılması üzerine 09.09.2022 tarihinde konkordato talebinden feragat etmiş, feragat sebebiyle ret kararı verilmiş ve karar kesinleşmiştir. Borçlu bu defa 16.09.2022 tarihinde malvarlığının terki suretiyle konkordato talebinde bulunmuş, ikinci konkordato başvurusunda borçluya 19.09.2022 tarihinde üç ay süre ile geçici mühlet kararı verilmiştir. İkinci konkordato başvurusunda mahkeme, borçlunun ilk konkordato talebinin üzerinden yaklaşık on beş ay geçtiği, borçluya kesin mühlet verilmesi halinde sürecin en iyi ihtimalle on iki ay daha süreceği, borçlunun konkordato tedbirlerinden bu kadar uzun süre faydalanmasının menfaat dengesinin alacaklılar aleyhine bozduğu gerekçesiyle konkordato talebini reddetmiştir. Borçlunun karara karşı istinafa başvurması üzerine, Bölge Adliye Mahkemesince, konkordato talebinden feragat eden borçlunun yeniden konkordato başvurusunda bulunmasının dürüstlük kuralı ile sınırlandırıldığı, böyle bir başvurunun salt mühletin olumlu etkilerinden yararlanması amacıyla yapılması halinde talebin reddedilmesi gerektiği, ilk konkordatoda komiser raporuna göre borçlunun alacaklılar arasında eşitliğe aykırı hareket ettiği ve komiserlik talimatlarına aykırı olarak bir kısım ticari varlığını aynı dosyadaki diğer davacıya devrettiği de dikkate alınarak, borçlunun ikinci konkordato talebinin dürüstlük kuralına aykırılık teşkil ettiği gerekçesiyle ilk derece mahkemesi kararının usul ve kanuna aykırı olmadığına karar verilerek istinaf başvurusu reddedilmiş, istinaf başvurusunun reddi kararı Yargıtay tarafından da onanmıştır³⁹.

Borçlunun ilk konkordatoda iyileştigini ileri sürerek talebinden feragat etmesi üzerine mahkemece talebin reddine karar verilmiştir. Ret kararından yaklaşık bir ay sonra borçlu tekrar konkordato talep etmiş, bu talep ilk derece mahkemesince, borçlunun uzun süre konkordato korumasından faydalandığı, iyileşmeden kısa bir süre sonra hangi sebeple yeniden borçlarını ödeyemez hale geldiğinin ispatlanamadığı, bu şekilde sürekli olarak mühletin korumasından faydalanılmasının hakkın kötüye kullanımı sayılacağı gerekçesiyle reddedilmiştir. Borçlunun kararı karşı istinafa başvurması üzerine Bölge Adliye Mahkemesince kötü niyetli davranışın ispatlanamadığı, konkordatonun mahiyeti gereği alacaklıların teklife yönelik tutumlarına değer verilmesi gerektiği gerekçesiyle borçlu hakkında kesin mühlet kararı verilmiştir⁴⁰.

³⁹ İzmir BAM 17.HD, T.01.3.2023, E.2023/174, K.2023/371; Y6.HD, T.03.7.2023, E.2023/1976, K.2023/2547, <>, Erişim Tarihi 11 Mart 2024.

⁴⁰ Ankara 2. Asliye Ticaret Mahkemesi, T.03.10.2020, E.2019/545, K.2019/834; Ankara BAM

Borçlu ilk önce malvarlığının terki suretiyle konkordatoya başvurmuş, talep alacaklılar toplantısında kabul edilmediği için mahkemece 03.03.2022 tarihinde ret kararı verilmiştir. Karar henüz kesinleşmemiş iken borçlu bu defa 31.05.2022 tarihinde vade talep etmek suretiyle adi konkordato talebinde bulunmuştur. Mahkeme, borçlunun ilk konkordato talebinin reddinden iki gün sonra 05.03.2022 tarihinde üzerinde çok sayıda haciz bulunan taşınmazı için harici gayrimenkul satış sözleşmesi yapması, bu sözleşme kapsamında satış bedelinin bir kısmını elden tahsil etmesi, elden tahsil ettiği bedel ile aile yakınlarına olan borçlarını ödemesi şeklindeki eylemlerini dürüstlük kuralına aykırı kabul ederek, ikinci başvuruda geçici mühlet kararını kaldırıp talebin reddine karar vermiştir. Ret kararına karşı yapılan istinaf başvurusu reddedilmiş, istinaf başvurusunun reddi kararı Yargıtay tarafından da onanmıştır⁴¹.

Borçlunun önceki konkordato talebi mahkemece tasdik edilmiş ancak Bölge Adliye Mahkemesince projenin alacaklılar arasında eşitlik ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle tasdik talebinin reddine karar verilmiştir. Ret kararından sonra icra takiplerine maruz kalan borçlu ikinci konkordato talebinde bulunmuş, yapılan yargılamada tasdik talebi adi alacaklılar yönünden 23.12.2021 tarihinde kabul edilmiştir. Tasdik kararı bir kısım alacaklı tarafından ikinci başvurunun yapıldığı sırada borçlunun önceki konkordato talebinin derdest olduğu, borçlunun 27.08.2018 tarihinden itibaren konkordato hükümlerinden faydalandığı ve iyiniyetli olmadığı gerekçeleriyle istinaf edilmişse de istinaf başvurusu Bölge Adliye Mahkemesince reddedilmiş, istinaf başvurusunun reddi kararı Yargıtay tarafından da onanmıştır⁴².

Borçlu daha önce iki kez konkordato başvurusunda bulunarak toplamda üç yıl beş ay süreyle mühletin koruyucu hükümlerinden faydalandıktan sonra alacaklılar tarafından borçlu hakkında üçüncü kez konkordato talebinde bulunulmuştur. İlk derece mahkemesince, iflasa nazaran elverişli olacağı gerekçesiyle bekleyen alacaklıların üçüncü konkordatonun sonucunu da beklemeleri halinde iflas ertelemeye kıyasla daha uzun süre beklemiş olacaklarını, başvurulardaki projelerin ve alacak miktarının her defasında

23.HD, T.16.10.2019, E.2019/2267, K.2019/1660, kararların ilgili kısımlarının metni için bkz. Karakaş, *Konkordatodan Vazgeçme*, s. 1648-1649.

⁴¹ İzmir BAM 17.HD, T.12.1.2023, E.2022/1888, K.2023/6; Y6.HD, T.26.04.2023, E.2023/1388, K.2023/1515, <, Erişim Tarihi 11 Nisan 2024.

⁴² Ankara BAM 23.HD, T.20.4.2022, E.2022/508, K.2022/657,<, Erişim Tarihi 21 Ağustos 2023; Y6.HD, T.02.11.2022, E.2022/3163, K.2022/5110, <, Erişim Tarihi 11 Mart 2024.

değiştğini, amacın zaman kazanmaya yönelik olduğu gerekçesi ile üçüncü talebin reddine ve borçlu şirketin iflasına karar verilmiştir. Karara karşı konkordatosu talep edilen şirket tarafından yapılan istinaf başvurusu reddedilmiş, ret kararı Yargıtay tarafından da onanmıştır⁴³.

2. Konuya Derdestlik İtirazı Açısından Bakılan Kararlar

Yukarıda özetlenen kararlardan başka birden fazla kez konkordato talebinde bulunulabilmesinin derdestlik itirazı kapsamında ele alındığı yüksek mahkeme kararları da söz konusudur. Derdestlik itirazı çalışma konumuz bakımından ayrı bir öneme sahiptir. Çünkü önceki konkordato talebi hakkında verilen karar henüz kesinleşmemişse, yinelenen konkordato talebinin değerlendirilmesinde derdestlik dava şartının söz konusu olup olmayacağı sorusu gündeme gelmektedir.

Konkordato başvurularında derdestlik dava şartının uygulanacağı kabul edilirse, önceki başvuruya ilişkin konkordato yargılaması kanun yolu aşamasında olsa dahi devam ederken aynı borçlu için borçlu veya alacaklısı tarafından yeni bir konkordato talebinde bulunulması söz konusu olmayacak, yapılacak sonraki başvuru derdestlik dava şartı yokluğu sebebiyle usulden reddedilecektir. Konkordato başvurularında derdestlik dava şartının uygulanmayacağı kabul edilirse, önceki konkordatonun yargılamasının devam etmesi, sonraki konkordato başvurunun değerlendirilmesinde dikkate alınmayacaktır.

Konkordato mühleti verilmesi, komiser atanması ve konkordatonun tasdiki, Hukuk Muhakemeleri Kanunu md.382/2'de çekişmesiz yargı işi olarak sayılmıştır. Mühlet verilmesi ve komiser atanması, uyuşmazlık yokluğu, maddi hukuka dayanan hakkın yokluğu, yenilik doğuran etki ve resen araştırma ilkesi kıstaslarına göre, konkordatonun tasdiki ise uyuşmazlık yokluğu kıstasına göre takibi talebe bağlı çekişmesiz yargı işidir⁴⁴. Çekişmesiz yargı işlerinde verilen kararlar kural olarak maddi anlamda kesin hüküm teşkil

⁴³ Adana BAM 9.HD, T.07.4.2023, E.2022/1666, K.2023/73 (yayınlanmamıştır); Y6.HD, T.09.11.2023, E.2023/3485, K.2023/3779, <, Erişim Tarihi 11 Nisan 2024.

⁴⁴ Ali Cem Budak, "Türk Hukukunda Çekişmesiz Yargı", *Medeni Usûl ve İcra İflas Hukukçuları Toplantısı IV*, TBB Yayınları:108, 2005, s. 142; Aslı Aras, *Çekişmesiz Yargıda Yargılama Usulü*, 1. Bası, Yetkin Yayınları, 2017, s. 66; Karakaş, *Konkordatodan Vazgeçme*, s. 1640-1641; Mehmet Kodakoğlu, "Konkordato Taleplerinde Görevli Mahkeme Kavramı ve İş Dağılımı Sorunu", *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 26(2), 2022, s. 75.

etmez (HMK md.388)⁴⁵.

Doktrinde, dava niteliği taşınamaması sebebiyle çekişmesiz yargı işlerine konu taleplerin mahkeme önüne getirilmesi halinde derdestlik ve onun usul hukuki bakımından etkisi olan derdestlik itirazının söz konusu olmayacağı ifade edilmektedir⁴⁶. Ancak çekişmesiz yargı işi olmasına rağmen konkordato özelinde konuya ilişkin Bölge Adliye Mahkemesi kararlarında birlik yoktur.

Ankara Bölge Adliye Mahkemesinin kararlarında, konkordatonun tasdiki prosedürünün bir dava olmayıp çekişmesiz yargı işi olduğu, dava niteliğinde olmayan konkordato için HMK md.385/1’de ifade edildiği şekliyle niteliğine uygun düşmediğinden HMK md.114/1/1 bendinin uygulanamayacağı, ayrıca HMK md.388/1’de çekişmesiz yargı kararlarının maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmeyeceğinin hüküm altına alındığı, aksi düşünülse bile konkordatonun derdestlik dava şartı koşullarını içermediği gerekçeleriyle konkordato başvurularında derdestlik dava şartının uygulanmaması gerektiği, bunun yerine yinelenen konkordato taleplerinde hukuki yarar ölçütünün dikkate alınacağı, farklı dönemler için farklı projelerle konkordato talep edilmiş ve sonraki konkordato projesinde alacaklılar lehine iyileştirme yapılmışsa hukuki yararın da bulunduğu ifade edilmiştir⁴⁷.

Trabzon, İzmir ve İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi kararlarında ise çekişmesiz yargı işlerinde derdestlik dava şartının uygulanmasının işin niteliğine uygun ve HMK md.385/1 uyarınca mümkün olduğu, konkordato başvurularında derdestliğin dava şartı olarak kabul edilmemesi halinde konkordato talebi reddedilen veya reddedilmesi kuvvetle muhtemel olan borçluların derhal ikinci bir konkordato başvurusu yaparak İİK md.294 vd. yer alan korumalardan tekrar faydalanabilmesinin hakkın kötüye kullanılması sonucu doğuracak uygulamalara sebebiyet vereceği, konkordato dinamik bir süreç olduğundan borçlunun yeni başvurusunda ileri sürebileceği taleplerini derdest dosyada da sunabileceği, bu sebeple derdest başvuru varken borçlunun yeniden konkordato talep etmesinde korunmaya değer bir hukuki yararının söz konusu olamayacağı, aynı anda iki konkordato başvurusunun birlikte

⁴⁵ Murat Atalı/İbrahim Ermenek/Ersin Erdoğan, *Medeni Usul Hukuku*, 5. Bası, Yetkin Yayınları, 2022, s. 596.

⁴⁶ Süha Tanrıver, *Medeni Usul Hukukunda Derdestlik İtirazı*, 1. Bası, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları No:531, 1998, s. 46-47.

⁴⁷ Ankara BAM 23.HD, T.03.06.2020, E.2020/722, K.2020/662 (yayınlanmamıştır); Ankara BAM 23.HD, T.14.09.2022, E.2022/1319, K.2022/1280; Ankara BAM 23.HD, T.12.3.2024, E.2023/2312, K.2024/427, <, Erişim Tarihi 11 Nisan 2024.

görülmesi halinde birbirine aykırı kararlar verilebileceği, bu durumun da hukuki güvenilirliği zedeleyeceği gerekçeleriyle konkordato başvurularında derdestlik dava şartının uygulanması gerektiği ifade edilmiştir⁴⁸.

Yargıtay'ın görüşü ise Trabzon Bölge Adliye Mahkemesinin kararını onamak suretiyle konkordato başvurularında derdestlik dava şartının uygulanması gerektiği istikametinde olmuştur⁴⁹.

D. Değerlendirme ve Ara Sonuç

1. Genel Olarak

Birden fazla kez konkordato talebinde bulunulmasına ilişkin yukarıda yer alan bilimsel görüşler -Buruloğlu ve Reyna ile Candemir'in istisnai tespitleri hariç olmak üzere- konkordatonun reddi ve konkordatonun tamamen feshi kararlarından sonra yinelenen taleplere ilişkin olup, aşağıda özetlenen esaslarda görüş birliği olduğu sonucuna ulaşılmaktadır:

i. Önceki konkordato talebi salt şekli eksikliklerle reddedilmişse, eksikliklerin giderilmesi akabinde yeniden konkordato talebinde bulunulabilir.

ii. Önceki konkordato talebi dürüstlük kuralına aykırılıktan dolayı reddedilmişse, yinelenen konkordato talebinin reddedilmesi gerekir.

iii. Önceki konkordato talebinin reddedilmesinden sonra koşullarda hiçbir değişiklik olmadan aynı taleple yeniden konkordato başvurusunda bulunulması dürüstlük kuralına aykırılık teşkil edeceğinden yinelenen talep mahkemece reddedilmeli ve geçici mühlet kararı verilmemelidir.

iv. Önceki konkordatonun tasdik edilip sonradan tamamen feshine karar verildikten sonra borçlunun yeniden konkordato talep etmesi halinde borçlunun yeniden geçici mühletin sonuçlarından yararlanması hakkın kötüye kullanılması teşkil edeceğinden mahkemece yinelenen talep reddedilmeli ve geçici mühlet kararı verilmemelidir.

v. Önceki konkordato talebinin reddinden sonra yinelenen konkordato taleplerinde, mahkemece önceki konkordatonun reddedilmiş olması hususunu

⁴⁸ Trabzon BAM 4.HD, T.15.01.2021, E.2021/9, K.2021/59 (yayınlanmamıştır); İzmir BAM 17.HD, T.10.3.2022, E.2021/2234, K.2022/472; İstanbul BAM 17.HD, T.30.6.2022, E.2022/865, K.2022/857, <, Erişim Tarihi 20 Kasım 2023.

⁴⁹ Y6.HD, T.31.01.2022, E.2021/2585, K.2022/365 (yayınlanmamıştır), vatandasilam.yargitay.gov.tr, Erişim Tarihi 11 Nisan 2024.

dikkate alınmalı ve yeniden mühlet kararı verirken daha titiz davranılmalıdır.

vi. Yinelenen konkordato talebi dürüstlük kuralına aykırı veya hakkın kötüye kullanılması niteliğinde ise mahkemece reddedilmelidir.

Birden fazla kez konkordato talebinde bulunulmasına ilişkin bilimsel görüşlerin daha çok ilk talebin reddi haline özgü olmasını hukuk pratiği açısından doğal karşılamak gerekir. Çünkü uygulamada yinelenen konkordato taleplerinin daha çok ilk konkordato talebi reddedilen borçlular hakkında yapıldığı ve mahkemelerce tekraren mühlet kararı verilebildiği tecrübe edilmektedir.

İlk başvuru konkordatoyu borçlu talep etmişken sonraki konkordatoyu borçlu iflasa tabi kişilerden olmak şartıyla alacaklısı da talep edebilir (İİK md.285/2) veya bunun tersi de söz konusu olabilir. Yinelenen konkordato talebinin usulü bakımından talebin kimden geldiği ile ilgili olarak ayrı bir düzenleme söz konusu değildir. Başvuru usulü, mahkemeye sunulacak belgeler de dahil olmak üzere ilk veya yinelenen başvuru olduğuna bakılmaksızın tüm konkordato talepleri için aynıdır.

Belirtmek gerekir ki yeniden konkordato talep edilebilmesi sadece önceki konkordatonun reddi veya tasdik edilen konkordatonun tamamen feshi hallerine özgü değildir. İşletmelerin sürekliliği ilkesi ve borç-alacak durumunun ticaret hayatının olağan seyri içerisinde sürekli değişebilen dinamik yapısı sebebiyle, kanaatimizce başvuru ilk konkordatonun tasdik edilip proje kapsamında ödemeler kısmen veya tamamen tamamlandıktan sonra da yeniden konkordato talep edilebilir. Dahası, teorik olarak kanaatimizce önceki konkordato talebi neticesinde tasdik edilen proje kapsamında ödemeler devam ederken bile tasdik olan konkordato dışında kalan ve sonradan oluşan borçlar için de ayrı bir konkordato talep edilebilmesi mümkün olmalıdır. Nitekim 7101 sayılı Kanun ile yapılan değişikliklerle eldeki işlevsel tek iyileştirme hukuku kurumu olan konkordatonun yürürlükte kalacağı süre boyunca birden fazla kez talebe ilişkin saydığımız hallerin gündeme gelmesi kaçınılmazdır.

Bilimsel görüşlerde konkordatoda borçlunun dürüstlüğüne ayrı bir önem verildiği görülmektedir. Gerçekten de “dürüstlük” yinelenen konkordato taleplerinin mahkemelerce değerlendirilmesi aşamasında başvurulacak en önemli kriter olmalıdır. Konkordatonun tasdikinin şartlarından olan “borçlunun işlerindeki doğruluğu” koşulu İcra ve İflas Kanunu’nda 4949 sayılı Kanun⁵⁰

⁵⁰ 4949 sayılı İcra ve İflas Kanunu’nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. T.C. Resmî Gazete,

ile yapılan değişiklikle kaldırılmışsa da doktrinde 7101 sayılı Kanun ile değişiklikten önceki ve sonraki dönemde de dürüstlük kuralının konkordato uygulanmaya devam edilmesi gerektiği ifade edilmiştir⁵¹. Kanaatimizce de Türk Medeni Kanunu'nda ifadesini bulan dürüstlük kuralı ve hakkın kötüye kullanılması yasağı, her davada olduğu gibi ilk veya yinelenen talep olup olmadığına bakılmaksızın tüm konkordato başvurularında gözetilmesi gereken temel ilkelerdendir. Bu ilkeler, bilimsel görüşlerde de ifade edildiği üzere yinelenen konkordato taleplerinde daha nitelikli ve ayrıcalıklı bir önemi haizdir. Bu nedenle yeniden yapılan konkordato başvurusu, olması gereken hukuk bakımından, mahkemece dürüstlük kuralı ve hakkın kötüye kullanılması yasağına aykırılık bağlamında özellikle incelenmelidir. İnceleme elbette ki her vakanın kendine özgü mali ve hukuki şartları çerçevesinde yapılmalıdır.

Yukarıda değinildiği üzere mahkemelerin dürüstlük kuralına aykırılık sebebiyle yinelenen konkordato taleplerinin reddine ilişkin karar verebildiği örnekler olmakla birlikte, yinelenen konkordato taleplerinin daha sürecin başında yani geçici mühletin verilmesi aşamasında, mahkemece dürüstlük kuralı ve hakkın kötüye kullanılması yasağı kapsamında değerlendirilebilmesini pratikte zorlaştıran iki husus vardır:

Birincisi, konkordato başvurusunu inceleyen mahkeme, önüne gelen talebin yinelenen bir talep olduğu hakkında -özellikle üçten fazla asliye ticaret mahkemesi olan yerlerde⁵²- ilk aşamada genellikle bilgi sahibi değildir. Mahkeme erken geçici mühlet kararına alacaklıların yapacağı itirazlar üzerine

Sayı: 25184, 30 Temmuz 2003.

⁵¹ Süha Tanrıver, "4949 Sayılı İcra ve İflas Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Daire Kanun'un Adi Konkordato İle İlgili Hükümlerde Getirmiş Olduğu Değişikliklerin Tespiti ve Değerlendirilmesi", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (51), 2004, s. 71-72; Kuru, *El Kitabı*, s. 1450; Altay/Eskiocak, s. 338; Selçuk Öztekin, *Öztekin-Konkordato Şerhi*, s. 198-199; Ali Cem Budak/Serdar Kale, *Öztekin-Konkordato Şerhi*, s. 600; Atalı/Ermenek/Erdoğan, *İcra İflas*, s. 643-644; Sarısözen, *Konkordato*, s. 106-109; Mesut Köksoy, *Adi Konkordatoda Geçici Mühlet Kararının Etkileri*, 1. Bası, Adalet Yayınevi, 2022, s. 80-81; İsmet Mazlum, "Adi Konkordatoda Geçici Mühlet Kararının "Derhal" Verilmesi Sorunu", *Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 6(1), 2021, s. 416; Ercan Özler, s. 104; Levent Börü, *İflas Dışı (Adi) Konkordatoda Alacaklılar Toplantısı*, 1. Bası, Yetkin Yayınları, 2023, s. 121; Ayrıca bkz. M. Serhat Sarısözen, "Konkordatoda Dürüstlük Kuralına Genel Bir Bakış", *Beykent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 9(18), 2023, 211 vd.

⁵² Hakimler ve Savcılar Kurulu Birinci Dairesinin 03.03.2018 tarih ve 538 sayılı kararı ile tüm konkordato türlerinden kaynaklı talepler için üç ve daha az asliye ticaret mahkemesi bulunan yerlerde (1) numaralı asliye ticaret mahkemesinin, üçten fazla asliye ticaret mahkemesi bulunan yerlerde ise (1), (2) ve (3) numaralı asliye ticaret mahkemelerinin ihtisas mahkemesi olarak belirlenmesine karar verilmiştir. T.C. Resmî Gazete, Sayı: 30382, 05 Nisan 2018.

durumdan haberdar olabilmektedir. Mahkemenin borçlunun daha önceki konkordato geçmişi hakkında sürecin başında bilgi sahibi olmasının, önüne gelen başvuruyu menfaat dengesi anlamında daha doğru değerlendirmesine yardımcı olacağı şüphesizdir. Bu bakımdan konunun disipline edilmesine yönelik ilk önerimiz, konkordato başvuru sırasında mahkemeye sunulacak belgeleri düzenleyen İcra ve İflas Kanunu 286. maddenin birinci fıkrasına ekleme yapılarak, borçlunun önceki konkordato başvurularına ilişkin belgeleri de mahkemeye sunmasının sağlanmasıdır. Kanuna eklenecek fıkra sonrası Konkordato Talebine Eklenenecek Belgeler Hakkında Yönetmelik'te de değişiklik yapılarak önceki konkordatoya ilişkin belgelerin asgari olarak başvuru dilekçesi, itiraz eden alacaklıların beyanları, ön proje ve mahkemece verilen kararları içermesi gerektiği düzenlenmelidir. Bu noktada, geçici mühlete alacaklıların yapacağı itiraz üzerine, mahkemenin talebin yinelenen bir başvuru olduğu hakkında zaten bilgi sahibi olacağı, kanunda ayrıca yer almasına gerek olmadan mahkemenin önceki konkordato başvurularına ilişkin belgeleri de isteyebileceği, dolayısıyla böyle bir değişikliğe gerek olmadığı iddia edilebilir. Ancak bu seçenekte halihazırda verilmiş bir geçici mühlet kararı söz konusu olacaktır. Belirtmek gerekir ki uygulamada, bir kere geçici de olsa mühlet kararı verilmesiyle artık konkordatonun devam etmesi yönünde çabaya girildiği ve geçici mühlet süresinin uzatımı da dahil tamamının kullanılması yönünde eğilim olduğu tecrübe edilmektedir. Dolayısıyla mahkemenin önceki konkordato başvurusuna ilişkin belgeleri geçici mühlet kararını vermezden evvel incelemesinin menfaat dengesine daha uygun olduğu düşünülmektedir.

İkincisi ise İcra ve İflas Kanunu md.287/1'deki "*Konkordato talebi üzerine mahkeme, 286'ncı maddede belirtilen belgelerin eksiksiz olarak mevcut olduğunu tespit ettiğinde derhal geçici mühlet kararı verir*" şeklindeki hükümdür. Söz konusu hükmün lafzına ilişkin doktrindeki hâkim görüş; mahkemenin geçici mühlet yargılamasında salt sayılan evrakın varlığına ilişkin şekli bir inceleme yapacağı ve esasa giremeyeceği şeklindedir⁵³.

⁵³ Atalay, s. 123; Muhammet Özeker, "Konkordatoya Başvuru ve Geçici Mühlet Kararı", Muhammet Özeker (Ed.), *7101 Sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler*, On İki Levha Yayıncılık, 2018, s. 72; Talih Uyar, *Yeni Konkordato Hukukumuzun Temel İlkeleri*, 2. Bası, Bilge Yayınevi, 2019, s. 40; Akil, s. 64; Akyürek/Akyürek, s. 234; Altay/Eskiocak, s. 145; Ramazan Arslan/Ejder Yılmaz/Sema Taşpınar Ayvaz/Emel Hanağası, *İcra ve İflas Hukuku*, 6. Bası, Yetkin Yayınları, 2020, s. 570; Sarısözen, *Konkordato*, s. 206-207; Atalı/Ermenek/Erdoğan, *İcra İflas*, s. 656; Ali Cem Budak/Müjgan Tunç Yücel, *Öztek-Konkordato Şerhi*, s. 277-278; Köksoy, *Adi Konkordato*, s. 94; Doğan, *Konkordatonun Tasdiki Yargılaması*, s. 58; Aksi yöndeki görüş için bkz. Orhan Eroğlu, *Uygulamada Konkordato*, 1. Bası, Seçkin Yayıncılık, 2018, s. 48-49; Mazlum, s. 417 vd.

Mahkeme uygulamaları da sadece sayılan evrakın mevcudiyeti açısından şekli inceleme yapılması ve eksiklik yoksa geçici mühlet kararı verilmesi yönünde gelişmiştir.

Bu bağlamda mevzuat değişikliğine ilişkin ikinci önerimiz, önceki konkordato talebinin sonraki konkordato talebine etkisinin belirli bir ölçüde kanunda düzenlenmesidir. Düzenlemenin nasıl olacağıyla ilgili akla gelen ilk seçenek konkordato talebinin reddedilmesinden sonra aynı borçlu hakkında konkordato talebinin yinelenebilmesi için belirli bir süre geçmesinin beklenilmesidir. İyileştirme hukuku kurumlarından tekraren faydalanabilmek için belirli bir süre geçmesinin gerekmesi şeklindeki yasal düzenleme aslında icra ve iflas hukukumuzda yabancı değildir. İcra ve İflas Kanunu'na 4949 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle eklenen md.329/a'da bir sermaye şirketi veya kooperatifin fevkalade mühlet elde etmesi halinde, mühletin bitiminden itibaren bir yıl geçmedikçe iflasın ertelenmesine başvuramayacağı hüküm altına alınmıştır. Ayrıca iflasın ertelenmesi kurumunu disipline eden ancak uygulanma fırsatı bulamayan 6728 sayılı Kanunla yeniden kaleme alınan md.179/a'nın son fıkrasında da daha önce iflasın ertelenmesinden yararlanmış bir sermaye şirketi veya kooperatifin, uzatma dahil erteleme süresinin bitiminden itibaren bir yıl geçmedikçe yeniden iflasın ertelenmesi talebinde bulunamayacağı düzenlenmiştir. Bu değişikliğin gerekçesi olarak da borçluların birden çok başvuru yapmak suretiyle aslında bir lütuf olan iflasın ertelenmesi kurumunu istismar etmesini engellemek olduğu ifade edilmiştir⁵⁴. Aynı gerekçeyle yinelenen konkordato taleplerinde de belirli süre geçmesi gerektiği şeklindeki bir düzenleme, kanaatimizce konkordatonun mahiyetine uygun düşmez. Çünkü önceki konkordatonun talebinin nasıl sonuçlandığının, reddedilmişse ret gerekçesinin ne olduğundan bağımsız olarak borçluyu belirli süre konkordato başvurusundan mahrum bırakmak kurumun amacıyla örtüşmez. Öte yandan önceki konkordatonun reddedilmesi halinde her bir ret gerekçesinin yinelenen talebe etkisini kazuistik şekilde düzenlemek de uygulamada farklı sorunlara sebebiyet verir. Bu konuda önerimiz mahkemenin tekrarlanan konkordato başvurularında geçici mühlet kararını verirken önceki konkordato sürecini de göz önünde bulunduracağına ilişkin İcra ve İflas Kanunu md.287'ye fıkra eklenmesidir. Kanunda mahkemenin önceki konkordato sürecini dikkate alacağını vurgulanması kanaatimizce gerekli ve yeterlidir. Önceki konkordatonun ne şekilde sonlanmış olduğunun sonraki konkordatoya etkisi kazai ve bilimsel içtihatlarla uygulamada gelişecektir.

⁵⁴ TBMM, “6728 sayılı Kanun, md.1 gerekçesi”, <>, Erişim Tarihi 11 Nisan 2024.

Böylece mahkeme, önceki konkordato talebinin sürecini ve sonucunu serbestçe değerlendirerek yinelenen başvuruya etkisini kendisi takdir edecektir. Bu bağlamda kurumun amacına aykırı olarak yinelenen konkordato taleplerinde belgelerin eksiksiz sunulduğu gerekçesiyle sadece şekli bir incelemeyle geçici mühlet kararı verilmesi de engellenebilecektir.

2. Konkordato Talebi ve Derdestlik

Konkordato talebinde derdestlik dava şartının uygulanıp uygulanmayacağı meselesi ile ilgili olarak ise kanaatimiz, Yargıtay'ın görüşünün aksine derdestliğin müessese olarak konkordato taleplerinde uygun olmadığı yönündedir. Derdestlik dava şartının amacı, tarafları, talep sonucu ve dava sebebi aynı olan birden fazla davanın açılmasını engellemek, böylece aynı konuda farklı mahkemelerce farklı kararlar verilme ihtimalini bertaraf ederek hukuki istikrarı temin etmektir⁵⁵. Aynı taraf, aynı talep ve aynı dava sebebi kriterleri konkordatoya uyarlandığında şu tespitleri yapmak mümkündür:

Davada taraflar davacı ve davalıdır. Konkordatoda ise teknik olarak bir dava olmadığı için davadaki gibi davacı ve davalı taraflar değil ilgililer söz konusudur. Konkordatoda ilk başta ilgili olarak sadece “talep eden” (borçlu veya alacaklı) vardır⁵⁶. Alacaklılar da konkordato talebine itiraz etmeleri halinde ilgili sıfatıyla, *itiraz eden* olarak yargılamaya dahil olurlar⁵⁷. Önceki ve sonraki konkordato tarihleri itibarıyla alacaklı sayısı ve alacak miktarı değişebileceğinden, ayrıca alacaklıların bir kısmının önceki konkordatoya itiraz etmez iken sonraki konkordatoya itiraz edebileceği veya tam tersinin söz konusu olabileceği dikkate alındığında önceki konkordato ile sonraki konkordatonun itiraz eden alacaklılarının birebir aynı olması çok düşük ihtimaldir.

Davada talep, mahkemeden istenen hukuki korumanın tam ve açık olarak ne olduğudur. Talep sonucu açılan davanın türüne göre değişir. Örneğin eda davalarında bir şeyin verilmesine veya yapılmasına karar verilmesi talep edilirken, tespit davasında bir hakkın ya da hukuki ilişkinin mevcut olup olmadığının tespiti istenir⁵⁸. Konkordatoda ise borçlu konkordato projesinin

⁵⁵ Atalı/Ermenek/Erdoğan, *Medeni Usul*, s. 382.

⁵⁶ Özekes, *Konkordatoya Başvuru*, s. 57; Selçuk Öztekin, *Öztek-Konkordato Şerhi*, s. 161-162.

⁵⁷ Ankara BAM 23.HD, T. 26.4.2022, E.2022/427, K.2022/688, <>, Erişim Tarihi 17 Kasım 2023.

⁵⁸ Atalı/Ermenek/Erdoğan, *Medeni Usul*, s. 363; Şanal Görgün/Levent Börü/Mehmet Kodakoğlu, *Medeni Usul Hukuku*, 12. Bası, Yetkin Yayıncılık, 2023, s. 233-234.

tasdikini talep eder. Konkordato projesi de en basit anlatımla, borçların hangi şartlarda ve nasıl ödeneceğini öngören bir ödeme planı teklifidir. Ödeme planı genel hatlarıyla alacak miktarı, varsa tenzilat miktarı, öngörülmüşse faiz, vade, ödeme periyodu (aylık, üç ayda bir, altı ayda bir vb.) şeklinde çeşitli unsurlardan oluşur. Bu unsurlardan herhangi birinin değişmesi halinde teknik olarak talebin aynılığından bahsedilemez.

Dava sebebi ise dava konusunun temelini oluşturan hayat olayları, yani maddi vakialardır⁵⁹. Borçlunun konkordato talep etmesinin gerekçesi en genel anlamda borçlarını vadesi geldiği halde ödeyememesi veya vadesinde ödeyememe tehlikesi altında bulunması olduğuna göre sebep de ödeme güçlüğü durumunu yaratan olaylardır. Bir ticari işletme çok farklı sebeplerle ödeme güçlüğü içerisine düşebileceğinden sebebin de farklı olması en azından çeşitlenmesi pekâlâ mümkündür.

Dolayısıyla önceki ve sonraki konkordato taleplerinin her açıdan birebir aynı olması ticari tecrübe kurallarına uygun düşmediğinden, derdestlik dava şartının amacı anlamında, önceki ve sonraki konkordato taleplerinin aynılığından bahsedilemeyecektir. Esasında konunun yargı içtihatlarında derdestlik bakımından ele alınmasının temelinde de birden fazla kez konkordato talep edilebilmesinin getirdiği sorunlara çözüm arayışı yatmaktadır. Kanaatimizce konunun derdestlik gibi teknik ve nispeten dar kapsamlı bir usul hukuku müessesesi üzerinden çözümlenmeye çalışılması isabetli değildir. Öte yandan derdestlik dava şartının kabul edilmediği hallerde, farklı iki mahkeme kararı söz konusu olabileceğinden uygulamada karşılaşılabilecek sorunları⁶⁰

⁵⁹ Ahmet Cahit İyilikli, “Hukuk Yargılamasında Dava Sebebi Üzerine Bir İnceleme”, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 3(2), 2012, s. 87.

⁶⁰ Konkordatoda derdestlik dava şartının kabul edilmediği hallerde uygulamada karşılaşılabilecek sorunlara ilişkin İzmir 3. Asliye Ticaret Mahkemesinin 2021/808 Esas, 2021/893 Karar ve 09.11.2021 tarihli kararındaki şu ifadeler dikkat çekicidir: “...Her ne kadar davacı vekili Ankara Bölge Adliye Mahkemesinin 03.06.2020 tarihli 2020/722 Esas 2020/662 Karar sayılı kararına dayanılarak HMK 114 maddesindeki derdestliğe ilişkin dava şartının çekışmesiz yargı işinde uygulanamayacağını ileri sürmüş ve söz konusu kararda derdestlik dava şartının niteliğine uygun düşmediğinden, dava niteliğinde olmayan konkordato talebinde uygulama olanağının bulunmadığı kabul edilmiş ise de, konkordato müessesinin amacı dikkate alındığında bu karara ve bu düşünceye katılma olanağı bulunmamaktadır. Zira bu durum konkordato talebi reddedilen borçlunun, henüz önceki karar kesinleşmeden yeniden, yeniden istediği sayıda yeni konkordato talepli davaları açmasının yolunu açar ki, bu durum İİK Konkordato hükümlerine uygun düşen bir yorum değildir. Örneğin; konkordato talebi reddedilen ve sonrasında iflasına karar verilen borçlu şirket bu karar kesinleşmeden derdestlik dava şartı uygulanamayacağını ileri sürerek, yeni bir konkordato talebinde bulunursa hukuki durumu ne olacaktır. Veya borçlu şirket derdestlik uygulanamayacağını ileri sürerek aynı

da görmezden gelmemek gerekir. Belirtmek gerekir ki Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 23. Hukuk Dairesinin yinelenen konkordato taleplerinde hukuki yarar ölçütüne bakılması gerektiği şeklinde özetlenebilecek görüşü de sorunu tam olarak çözmektedir. Çünkü önceki konkordato başvurusu derdest iken yinelenen konkordato taleplerinde borçlunun hukuki yararı varsa ikinci başvuru da kabul edilebilecek ve süreç yeniden başlayacaktır. Dolayısıyla hukuki yarar ölçütünün uygulanması, derdestlik dava şartının kabul edilmediği seçenekteki uygulama sorunlarına çare olmamaktadır.

Öncelikle belirtmek gerekir ki, birbirinden farklı şartlarda tasdik edilen iki ayrı konkordato projesinin olması ihtimalinde uygulamada ciddi problemler ortaya çıkar. Borçlunun tek bir konkordato tasdik kararı kapsamında ödemelere başlaması hukuki istikrar ilkesine en uygun olanıdır. Dolayısıyla aynı borçlu hakkında devam eden iki ayrı konkordato talebinin varlığı halinde, taleplerden birine öncelik ve önem vermek gerekir. Kanaatimizce çözüm olarak bu öncelik zaman bakımından sonraki yapılan konkordato talebine tanınmalıdır. Çünkü konkordatonun finansal yönü dikkate alındığında borçlunun mali durumunun mümkün olan en güncel haliyle ortaya konulması gerekmektedir. Bu sebeptendir ki Konkordato Talebine Eklenecek Belgeler Hakkında Yönetmelik md.7/3'te konkordato talebine eklenmesi gereken belgelerden ara bilanço, duran varlıklar ile alacak ve borçlara ilişkin listelerin tarihinin en geç başvuru tarihinden geriye dönük doksan gün içinde olması gerektiği düzenlenmiştir. Sonraki konkordato talebi borç-alacak durumu bakımından borçlunun en güncel mali durumunu yansıtır. Sonraki konkordato talebine öncelik verilmesi gerektiği yönündeki görüşümüzün bir diğer gerekçesi de borçlunun iradesinin son konkordato talebinde ifade bulmasıdır. Burada önceki konkordato talebinin şartlarının alacaklıların daha lehine olmasının da bir önemi yoktur. Zira alacaklılar her halükârda oylama ile konkordatonun tasdik olup olmamasında söz sahibi olacaktır. Aslolan borçlunun hangi şartlarda konkordato teklif

anda birden fazla sayıda konkordato talebinde bulunduğu ve her birinden farklı kararlar (mühlete ilişkin veya tedbire ilişkin) verildiğinde lehine olamı uygulayacak, bu durumda alacaklıların durumu ne olacaktır. Kaldı ki, davamıza konu olayda 22.10.2019 tarihinde İzmir 2. Asliye Ticaret Mahkemesinde konkordato talebinde bulunan ve en son iki yılı aşkın bir süreçten sonra 03.11.2021 tarihinde konkordato talep eden şirketin yeniden konkordato ve bu kapsamda tedbir talep edebileceği kabul edildiğinde, konkordatonun kesin nitelikteki süreleri ihlal edilmiş olmayacak mıdır. Alacaklılar böylece muhtemel bir tedbir kararı ile zararlandırılmış olmayacak mıdır. Dolayısı ile yukarıda belirtilen tüm bu örnekler karşısında konkordato müessesinin amacı; İİK'ndaki kesin ve takdire bağlı olmayan konkordato süreleri dikkate alındığında derdestlik dava şartının konkordato talebinde uygulanması gerektiği kanaatine varılmıştır."

ettiği, başka bir ifadeyle borçlunun konkordato teklifindeki son iradesinin ne olduğudur. Konkordatoda amaç, borçlunun önerdiği bir proje dahilinde, alacaklılarının da mutabakatıyla borçların ödenmesi olduğuna göre, zamansal olarak sonraki konkordato başvurusuna, önceki konkordato başvurularına göre finansal anlamda önem vermek kurumun amacına ve ruhuna daha uygun bir yaklaşımdır.

Sonraki konkordato talebine önem ve öncelik verilmesi gerektiği tespitinden sonra, yeniden yapılan konkordato başvurusu sebebiyle, kanun yolu aşamasında bile olsa önceki konkordato talebine ilişkin devam eden yargılamaların bir şekilde sona ermesi gerekecektir. Kanaatimizce derdest bir konkordato talebi varken, yeniden konkordato talebinde bulunan borçlu, talebinde samimi ise önceki konkordato yargılamasının sona ermesini göze alabilmelidir. Aksi durumda sonraki konkordato talebinin salt mühletin koruyucu hükümlerinden bir süre daha faydalanabilmek amacıyla yapıldığı sonucuna ulaşılmalıdır. Bu noktada, devam eden önceki konkordato yargılamasının hangi gerekçeyle ve sonraki konkordato talebinin hangi aşamasında sona ereceği sorusuna cevap aramak gerekmektedir. Kanaatimizce önceki konkordato yargılamasının sona ermesi sonraki konkordato talebinde geçici mühlet kararı verilmesiyle olmalıdır. Çünkü yukarıda da ifade edildiği üzere geçici mühlet kararıyla birlikte konkordato sürecindeki ilk önemli eşik aşılmış ve borçlu korumadan faydalanmaya başlamıştır. Önceki konkordato talebinin hangi gerekçeyle sona ereceği konusunda ise yargılamayı sona erdiren taraf tasarrufları bağlamında önceki konkordato talebinin geri alınmış veya talepten feragat edilmiş sayılması, teknik olarak karşılımsız da davanın açılmamış sayılması ya da davanın konusuz kalması seçenekleri akla gelmektedir. Burada da kanaatimizce sonraki konkordato talebine önem ve öncelik verildikten sonra, önceki konkordato talebine ilişkin yargılamaların konusuz kalmış sayılması uygun bir seçenektir.

Görülmekte olan bir davanın konusuz kalabilmesi için davanın açılmasından sonra esasa ilişkin haklılığı veya usule ilişkin caizliği ortadan kaldıran bir olayın gerçekleşmesi gerekir⁶¹. İşte sonraki konkordato talebinde geçici mühlet kararı verilmesi de bu niteliktedir. Doktrinde davanın konusuz kalması temelde hukuki yarar yokluğuyla ilişkilendirilmektedir⁶². Yargıtay da

⁶¹ Melih Işık, “Tasarrufun İptali Davasının (İİK m. 277 vd.) Konusuz Kılması”, *Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 12(2), 2022, s. 1197.

⁶² Nedim Meriç, *Medeni Yargılama Hukukunda Tasarruf İlkesi*, 1. Bası, Yetkin Yayıncılık, 2011, s. 225 vd.; Işık, s. 1197; Şanal/Börü/Kodakoğlu, s. 612.

bir kararında, dava konusunun ortadan kalkmasını, davanın esası hakkında karar verilmesinde hukuki yararın kalmaması olarak yorumlamıştır⁶³. Çoğu zaman basiretli bir tacir gibi davranma yükümlülüğü altında olan borçlunun hakkında devam eden bir konkordato yargılaması varken, ikinci konkordato talebinde bulunması halinde, ilk konkordato talebinin karara bağlanmasında hukuki yararının olmadığını kabul etmek gerekir. Bu açıklamalardan sonra mevzuat değişikliğine ilişkin üçüncü önerimiz, konkordato başvurularında mahkemece geçici mühlet kararı verilmesiyle, varsa aynı borçlu için kanun yolu aşaması dahil derdest konkordato yargılamalarının konusuz kalacağına ve konusuz kalması sebebiyle kanun yolu başvurusu kapalı olacak şekilde “karar verilmesine yer olmadığına” şeklinde karar verilmesine ilişkin İcra ve İflas Kanunu’na hüküm eklenmesidir. Nitekim çekişmesiz yargı işinin konusuz kalması sebebiyle de sona ermesi mümkündür⁶⁴. Böylece konkordato başvurularında derdestlik dava şartının uygulanıp uygulanmayacağı meselesi de çözüme kavuşmuş olacaktır.

II. ÖNCEKİ KONKORDATO TALEBİ ÜZERİNE VERİLEN KARARLARIN SONRAKİ KONKORDATO TALEBİNE ETKİSİ

A. Genel Olarak

İcra ve İflas Kanunu md.304 uyarınca, komiserin gerekçeli raporunu ve dosyayı tevdi alan mahkeme, konkordato hakkında karar vermek üzere yargılamaya başlar ki bu süreç tasdik yargılaması olarak adlandırılmaktadır. Tasdik yargılaması neticesinde mahkeme her hâlükârda kesin mühlet içerisinde olmak üzere konkordato talebinin esası hakkında bir karar verir. Mahkemenin kararı “ret” veya “tasdik” olmak üzere iki türdür⁶⁵. Mahkeme, tasdik yargılaması kapsamında yaptığı inceleme sonucunda İcra ve İflas Kanunu md.305’te sayılan tasdik için gerekli şartların tamamının somut olayda eksiksiz olarak mevcut olduğu kanaatine varırsa konkordatonun tasdikine; tasdik şartlarından herhangi birinin gerçekleşmemesi halinde ise konkordatonun reddine karar verir⁶⁶.

Konkordatonun sistematığı içerisinde aslolan, kesin mühlet kararıyla birlikte dosya kendisine tevdi edilen komiserin (İİK md.289/3) konkordatonun

⁶³ Y10.HD, T.13.11.2018, E.2018/5009, K.2018/9254, <>, Erişim Tarihi 7 Mart 2024.

⁶⁴ Aras, s. 213.

⁶⁵ Akyürek/Akyürek, s. 496; Pekcanitez/Erdönmez, *Konkordato*, s. 139.

⁶⁶ Altay/Eskiocak, s. 352-354; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, s. 537-538.

tasdiki için gerekli tüm iş ve işlemleri tamamladıktan sonra gerekçeli raporunu ve dosyayı mahkemeye tekrar iade etmesi (İİK md.302/son) ve mahkemenin de tasdik yargılamasına başlayarak talep hakkında nihai kararını vermesidir. Ancak kanun koyucu, İcra ve İflas Kanunu md.292’de kesin mühlet içerisinde ve fakat henüz tasdik yargılamasına geçilmemişken kanunda sayılan bazı hallerin varlığı halinde kesin mühletin kaldırılması gerektiğini düzenlemiştir. Mahkemece mühletin kaldırılması, işin mahiyeti gereği konkordato talebinin de reddedilmesi demektir⁶⁷.

Mahkemece tasdik talebinin esastan reddi iki farklı şekilde gerçekleşebilir: Konkordato talep eden borçlu hakkında iflasa hükmedilmeksizin sadece ret kararı (iflassız ret) verilmiş olabileceği gibi borçlunun iflasa tabi kişilerden olması şartıyla bazı hallerde ret kararıyla birlikte iflasın açılmasına da (iflaslı ret)⁶⁸ karar verilmesi gerekir. İcra ve İflas Kanunu’nda tasdik talebinin reddedilmesiyle birlikte hangi hallerde iflas kararı verileceği md.292’de ve md.308/1’de düzenlenmiştir. İflas tabi borçlular bakımından kesin mühlet içerisinde, henüz tasdik yargılamasına geçilmemiş iken:

- i. Borçlunun malvarlığının korunması için iflâsın açılması gerekiyorsa,
- ii. Konkordatonun başarıya ulaşamayacağı anlaşılıyorsa,
- iii. Borçlu, mühletin kendisi bakımından getirdiği yükümlülüklerle (İİK md.297) aykırı hareket eder veya komiserin talimatlarına uymazsa,
- iv. Borçlu alacaklıları zarara uğratma amacıyla hareket ediyorsa,
- v. Sermaye şirketi veya kooperatif niteliğini haiz olup da borca batık olduğu anlaşılan borçlu konkordato talebinden feragat ederse,

komiserin yazılı raporu üzerine, mahkeme kesin mühleti kaldırarak konkordato talebinin reddine ve borçlunun iflâsına resen karar verir (İİK md.292). Ayrıca tasdik yargılaması neticesinde konkordatonun tasdik edilmeyerek talebinin reddine karar verildiği hallerde, borçlu iflâsa tabi şahıslardansa ve doğrudan doğruya iflâs sebeplerinden biri mevcutsa mahkemece borçlunun iflâsına da resen karar verileceği hüküm altına alınmıştır (İİK md.308/1).

⁶⁷ Ali Cem Budak/Müjgan Tunç Yücel, *Öztek-Konkordato Şerhi*, s. 350.

⁶⁸ Borçlunun iflasa tabi kişilerden olmaması halinde talebin reddi seçeneği elbette ki iflassız ret olacaktır.

İflasa tabi kişiler bakımından, İİK md.292 veya İİK md.308 uyarınca talebin reddiyle birlikte iflasa da hükmedilmişse borçlu artık sadece “iflas içi konkordato” talep edebilir. Teknik olarak bu durumda da birden fazla kez konkordato talep edilmiş olmakla birlikte, konkordato türlerinin farklı olması ve İcra ve İflas Kanunu md.309/6 uyarınca iflas içi konkordatoya yalnız bir defa başvurulabilmesi sebebiyle bu ihtimal inceleme konumuzun dışında tutulmuştur.

Konkordatonun tasdik kararından sonra ise genel olarak iki ihtimal söz konusudur: Birincisi, tasdik edilen konkordato projesi kapsamında tüm ödemeler yapılır ve konkordato talep eden yönünden konkordatoya tabi borçlar -İİK md.308/e uyarınca konkordatonun alacaklı özelinde kısmen feshi halinde lehine fesih kararı verilen alacaklıya olan borç hariç olmak üzere-sona erer. İkinci ihtimalde ise İcra ve İflas Kanunu’nda öngörülen şartların gerçekleşmesi halinde alacaklılardan birinin başvurusu üzerine mahkemece konkordatonun tüm alacaklılar bakımından tamamen feshine (İİK md.308/f) hükmedilebilir. Belirtmek gerekir ki İcra ve İflas Kanunu md.293 ve md.308 uyarınca, konkordato talebi üzerine mahkemece verilen ve yukarıda sayılan kararlar için kanun yolu başvurusu açıktır.

Önceki konkordatonun sonraki konkordato talebine etkisini, sadece ilk konkordatoda verilen ret veya tamamen fesih hallerinde değil, tasdikten sonraki ihtimaller için de ele almak gerekmektedir. Öte yandan konkordatonun her reddi kararının sonraki konkordato talebine etkisinin aynı ölçüde olacağını söylemek de mümkün değildir. Bu bakımdan hangi gerekçeyle İcra ve İflas Kanunu’nun hangi maddesi uyarınca ret kararı verildiği önem arz eder. Dolayısıyla önceki konkordatonun reddi halleri kategorize edilmiş ve her bir ret gerekçesinin sonraki konkordatoya olası etkisi ayrı ayrı ele alınmış ve etkinin çerçevesi genel hatlarıyla çizilmeye çalışılmıştır.

B. Konkordato Talebinin (İflassız) Reddi Kararından Sonra Yeniden Konkordato Talebi

Mahkemece konkordato talebinin esastan reddi kararı; talepten feragat, amaçlanan iyileşmenin gerçekleşmesi (İİK md.291) veya tasdik şartlarının yokluğu (İİK md.305 ve md.308) sebepleriyle verilebilir. Ayrıca şekli eksikliklerden dolayı usulden ret kararı da verilmiş olabilir. Her bir durum ayrı ayrı ele alınacaktır.

1. Usulden Ret

Davanın usulden reddi, mahkemenin işin esası hakkında bir karar vermeksizin dosyadan elini çekmesi sonucu doğuran ve uyuşmazlığı çözüme kavuşturmayan nihai bir karardır⁶⁹. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda, mahkemece dava şartı noksanlığı tespit edilirse (HMK md.115/2), teminat gösterilmesine karar verilen hallerde hâkim tarafından belirlenen kesin süre içinde teminat gösterilmezse (HMK md.88/1), yapılan tahkim itirazı mahkemece kabul edilirse (HMK md.413) davanın usulden reddedileceği hüküm altına alınmıştır.

Bir dava olmayıp çekişmesiz yargı işi olmakla beraber konkordatoda da mahkemece usulden ret kararı verilebilmektedir. Tasdik talebinin usulden reddi, henüz geçici mühlet kararı verilmeden önce olabileceği gibi geçici veya kesin mühlet içerisinde de verilmiş olabilir. Geçici mühlet kararı dahi verilmeden talebin usulden reddi sebebine örnek olarak, görevsizlik ve yetkisizliğin⁷⁰ yanı sıra konkordato talebine eklenmesi gereken belgelerde eksiklik bulunması⁷¹, gider avansının yatırılmamış olması⁷² gösterilebilir. Konkordatonun sistematik bir düzen içerisinde işlemesine yönelik İcra ve İflas Kanunu'nda öngörülen kesin sürelerle aykırılık hali ise mühletten sonra talebin usulden reddi sebebine örnek teşkil edebilir⁷³.

⁶⁹ Atalı/Ermenek/Erdoğan, *Medeni Usul*, s. 555.

⁷⁰ Ayşe Duygu Özalp, *Adi Konkordato Talebi*, T.C. Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, 2022, s. 113.

⁷¹ İcra ve İflas Kanunu md.256 ve Konkordato Talebine Eklenecek Belgeler Hakkında Yönetmelik md.5'te konkordato başvurusunda dilekçeye ek yapılacak belgeler tek tek sayılmıştır. Bunlar: a) Konkordato ön projesi b) Borçlunun malvarlığının durumunu gösterir belgeler c) Alacaklı ve alacak listesi ç) Karşılaştırma tablosu d) Makul güvence veren denetim raporudur. Borçlunun konkordato talebinde bu belgelerden herhangi birinin eksik olması halinde mahkemenin talebi doğrudan ret mi edeceği ya da eksik belgenin tamamlanması için bir süre mi vereceği hususunda kanunda açıklık yoktur. Ancak doktrinde belge eksikliği halinde mahkemenin hemen ret kararı vermemesi, eksik belgenin tamamlanması için kısa bir süre vermesinin daha isabetli olacağı ifade edilmektedir. bkz. Özkes, *Konkordatoya Başvuru*, s. 67; Selçuk Öztekin, *Öztek-Konkordato Şerhi*, s. 222-223; Atalı/Ermenek/Erdoğan, *İcra İflas*, s. 656; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, s. 570; Sarisözen, *Konkordato*, s. 211-213; Doğan, *Konkordatonun Tasdiki Yargılaması*, s. 57.

⁷² Uyar, s. 30; Özalp, s. 113.

⁷³ Komiserin tasdike esas dosya ve gerekçeli raporunu süresinde tevdi etmemesi ile mahkemenin tasdik talebine ilişkin süresi içinde karar vermemesinin sonuçları hakkında detaylı bilgi için bkz. Emsalgül Doğan, "Konkordatonun Tasdiki Sürecinde Gerekçeli Raporun Tevdi ve Tasdik Kararı Verilmesi Bakımından Öngörülmiş Sürelere Uyulmamasının Sonuçları", *Kırıkkale Hukuk Mecmuası*, 3(2), 2023, s. 403-431.

Kanaatimizce, muhtelif sebeplerle gerek geçici mühlet kararından önce gerekse mühlet içerisinde tasdik talebinin usulden reddi kararı verilmesinden sonra aynı borçlu hakkında tekraren konkordato talep edilmesinde herhangi bir hukuka aykırılıktan söz edilemez. Özellikle mahkemenin geçici mühlet vermeksizin konkordato talebini usulden reddi halinde, borçlunun usulden redde sebebiyet veren aksaklığı gidermek suretiyle aynı belgelerle yeniden konkordato talep edebilmesinde de tereddüt etmemek gerekir. Ancak bu durumda Konkordato Talebine Ekleneyecek Belgeler Hakkında Yönetmelik md.7/3'te hüküm altına alınan belgelerin düzenlenme sürelerine dikkat edilmelidir⁷⁴. Öte yandan mühlet içerisinde usulden ret kararı verilmişse, başka bir ifadeyle borçlu belirli bir süre mühletin koruyucu etkilerinden faydalanmışsa, ikinci konkordatoda bu durumun mahkemece dikkate alınması ve konkordato tasdik yargılamasının mümkün mertebe hızlı sonuçlandırılmaya çalışılması menfaat dengesinin korunması için yerinde olacaktır.

2. Amaçlanan İyileşmenin Gerçekleşmesi Sebebiyle Ret

Konkordato mühletinin borçluya tanıdığı “soluklanma” imkânı, tek başına talepte bulunan borçlunun mali durumunun düzelmesini sağlayabilir⁷⁵. Kanun koyucu kesin mühletin sona ermesinden önce konkordato başvurusuyla amaçlanan iyileşmenin gerçekleşmesi ihtimalini gözeterek, iyileşme halinin komiserin raporuyla bildirilmesi üzerine mahkemece resen kesin mühletin kaldırılarak konkordato talebinin reddine karar verileceğini hüküm altına almıştır (İİK md.291). Mahkeme bu gerekçeyle kesin mühletin kaldırılmasına karar vermeden önce borçlu ve varsa konkordato talep eden alacaklı ve alacaklılar kurulunu da duruşmaya davet edip dinlemelidir (İİK md.291/2). Belirtmek gerekir ki iyileşme sebebiyle konkordato talebinin reddi, kesin mühlete münhasır değildir. İcra ve İflas Kanunu md.287/5 hükmünün yönlendirmesiyle, iyileşmenin geçici mühlet içinde gerçekleşmesi halinde de mahkemece İİK md.291 uyarınca konkordato talebinin reddine karar verilmelidir.

⁷⁴ Özalp, s. 116.

⁷⁵ Ali Cem Budak/Müjgan Tunç Yücel, *Öztek-Konkordato Şerhi*, s. 342; Sarısözen, *Konkordato*, s. 285; Simil, borçlunun mühlet içerisinde alacaklılara ödeme yapmak durumunda olmamasını ve takiplerden korunmasını; mali durumunun iyileşmesi için feshedilen sürekli borç ilişkileri veya ilave kredi imkânı sayesinde kaynak yaratılabilmesini; hükümsüz sayılan temlik işlemlerine konu müstakbel alacakların mühlet içerisinde doğmuş olmasını, mühletin borçlunun mali durumunun iyileşmesine imkan sağlayacak olumlu sonuçlarına örnek olarak göstermektedir. Simil, s. 212-213.

Burada açıklığa kavuşturulması gereken husus iyileşmeden ne anlaşılması gerektiğidir. Madde gerekçesinde “*İyileşme kavramı, borçlunun alacaklılara tam ve zamanında ödeme yapabilecek şekilde ödeme gücünü kazanması şeklinde anlaşılabilir ise de bu madde çerçevesinde özellikle açıklanmamakta, konu kazai içtihatlarla bırakılmaktadır*” denilerek, kanun maddesinde özellikle bir tanım yapılmadığı ifade edilmiştir⁷⁶. Doktrinde İcra ve İflas Kanunu md.291 anlamında iyileşmeden bahsedebilmek için konkordatoya tabi alacakların tam olarak ödenmesi veya bu alacakların ödenmesi konusunda alacaklılarla mahkeme dışı tasfiye sözleşmeleri yapılmış olması gerektiği ifade edilmektedir⁷⁷. Ancak konkordato kurumunun işleyişi ve genel esasları çerçevesinde mühlet öncesinde doğan alacaklarla ilgili olarak borçlunun alacaklılara ödemedede bulunması ya da harici görüşmelerle alacaklılarla tasfiye sözleşmesi yapması uygulamada pek olası değildir. İcra ve İflas Kanunu md.291 anlamında borçlunun iyileşmiş sayılması için konkordato talep edilmesini gerektiren sebeplerin ortadan kalkmış olması⁷⁸ başka bir ifadeyle borçlunun borçlarını ödeyebilmek için herhangi bir tenzilat ya da vadeye ihtiyacının kalmaması gerekir. Dolayısıyla iyileşmeden ne anlaşılması gerektiğini borçlunun hangi gerekçeyle konkordato talep ettiğine göre ayrı ayrı incelemek gerekmektedir.

İcra ve İflas Kanunu’nda konkordato sebepleri olarak borçlunun vadesi gelmiş borçlarını ödeyememesi ile borçlarını vadesinde ödeyememe tehlikesi altında bulunması sayılmıştır. Borçların vadesinde ödenememesi şeklinde ortaya çıkan ödeme güçlüğü doktrinde aciz hali olarak adlandırılmaktadır⁷⁹. Bu bakımdan aciz hali, borçlunun derhal ödenmesi gereken para borçlarını gerekli ödeme araçlarına sahip olmaması sebebiyle ödeyemez durumda olmasıdır⁸⁰. Ödeme araçları, borçlunun kasasında veya banka hesaplarında

⁷⁶ TBMM, “7101 sayılı Kanun Gerekçesi”, <>, Erişim Tarihi 11 Aralık 2023.

⁷⁷ Ali Cem Budak/Müjgan Tunç Yücel, *Öztek-Konkordato Şerhi*, s. 343; Karakaş, *Konkordatodan Vazgeçme*, s. 1647; Ercan Özler, s. 97-98.

⁷⁸ Ali Cem Budak/Müjgan Tunç Yücel, *Öztek-Konkordato Şerhi*, s. 343-344; Hakan Pekcanitez/Güray Erdönmez, “7101 Sayılı Kanunla Yürürlüğe Giren Konkordato Hükümlerinin Değerlendirilmesi”, *Bankacılar Dergisi*, (105), 2018, s. 123.

⁷⁹ Ali Cem Budak, “Ödeme Güçlüğü veya Ödeme Aczi İçindeki İşletmelerin Kurtarılması ve Türk Konkordato Hukuku”, Ali Cem Budak (Ed.), *Türk, İngiliz ve ABD Hukukunda İşletmelerin Ödeme Güçlüğü Sorunları ve Banka İlişkileri Sempozyumu*, Sanat Matbaacılık, 1993, s. 70; Pekcanitez/Erdönmez, *Konkordato*, s. 112; Uyar, s. 19; Atalı/Ermenek/Erdoğan, *İcra İflas*, s. 653.

⁸⁰ Bilge Umar, “Aciz Hali – Borca Batıklık Kavramlarının Farkı ve Bu Yönden Yeni MK Metninin Düşüğü Bir Yanlışlık (MK m. 605 f. II, 618)”, *Yeditepe Üniversitesi Hukuk*

bulunan nakit parası, tahsis edilmiş ve kullanıma hazır banka kredisi, ticari işlemlerden doğmuş müşteri çekleri vb. olabilir. Doktrinde konkordato sebebi olan aciz halinin, doğrudan doğruya iflas nedeni olan aciz haline kıyasla finansal problem anlamında daha hafif düzeyde olduğu, konkordato talep edebilmek için içinde bulunan aciz halinin ödeme araçlarından sürekli yoksunluk gerektirmediği, geçici olarak yaşanan likidite problemlerinin de konkordato sebebi anlamında aciz hali sayılacağı ifade edilmektedir⁸¹.

Kanunda borçların zamanında ödenmeme yani aciz haline düşme tehlikesi de konkordato sebebi olarak sayılmıştır. Borçlu mevcut imkanlarıyla vadesi gelmiş borçlarını ödeyebilmekte iken ilerde sahip olacağı gelirlerle vadesi gelecek borçların ödenemeyeceği öngörülüyorsa aciz hali tehlikesinden söz etmek gerekir. Belirtmek gerekir ki aciz haline göre daha soyut bir durumu ifade eden⁸² aciz hali tehlikesinin varlığı noktasında yaklaşık ispat yeterlidir⁸³.

Aciz hali ve aciz hali tehlikesinden başka Türk Ticaret Kanunu'nda sermaye şirketleri ve kooperatifler için özel bir konkordato sebebi olarak borca batık olma hali yer almıştır⁸⁴. Borca batık olma durumu esas olarak Türk Ticaret Kanunu md.376'da düzenlenmiştir. İlgili madde gerekçesinde borca batık olma, gerçek değerleriyle değerlemeye tabi tutulan şirket aktiflerinin, şirketin borç ve taahhütlerini karşılayamaması olarak tanımlanmıştır⁸⁵. Doktrinde ise borca batıklık, kanun gerekçesindeki benzer şekilde, en genel tanımıyla şirketin mevcut ve alacaklarının toplamının borçlarının toplamını karşılamaya yetmemesi olarak ifade edilmektedir⁸⁶.

İcra ve İflas Kanunu md.291 anlamında iyileşmeden bahsedilmek için aciz hali veya aciz hali tehlikesi sebebiyle konkordatoda talep edilmişse, borçlu vadesi gelmiş ve öngörülen bir zaman dilimi için vadesi gelecek

Fakültesi Dergisi, 1(1), 2004, s. 320; Sarısözen, *Konkordato*, s. 119; Atalı/Ermenek/Erdoğan, *İcra İflas*, s. 657; Karakaş, *Tenzilat Konkordatosu*, s. 782.

⁸¹ Özkes, *Konkordatoya Başvuru*, s. 58-59; Atalı/Ermenek/Erdoğan, *İcra İflas*, s. 653; Sarısözen, *Konkordato*, s. 119-120.

⁸² Atalı/Ermenek/Erdoğan, *İcra İflas*, s. 654.

⁸³ Selçuk Öztekin, *Öztek-Konkordato Şerhi*, s. 182.

⁸⁴ Atalı/Ermenek/Erdoğan, *İcra İflas*, s. 654 vd.; Uyar, s. 19.

⁸⁵ TBMM, "6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, md.376 gerekçesi", <> Erişim Tarihi 21 Şubat 2024.

⁸⁶ Umar, s. 317; Kuru, *El Kitabı*, s. 1159; İbrahim Ermenek, "Borca Batıklık Nedenine Dayalı Konkordato Geçici Mühletin Kaldırılması", *Adalet Dergisi*, (64), 2020, s. 509; Atalı/Ermenek/Erdoğan, *İcra İflas*, s. 654.

borçlarını eksiksiz olarak ödeyebilecek mali yapıya kavuşmuş olmalı; borca batıklık sebebiyle konkordato talep edilmişse borca batıklığın sona erdiği ispatlanmalıdır⁸⁷. Kanaatimizce, ikinci durumda sadece borca batıklığın sona erdiğinin kanıtlanması yetmez. Ayrıca aciz halindeki iyileşmede olduğu gibi borçlu vadesi gelmiş ve öngörülen bir süre boyunca vadesi gelecek borçlarını da ödeyebilecek hale gelmiş olmalıdır. Belirtmek gerekir ki borçlunun mühlet içerisinde iyileşebilmesi ihtimali, konkordatonun borca batıklıktan ziyade aciz hali veya aciz hali tehlikesi sebebiyle talep edildiği hallerde daha yüksektir. Çünkü borca batık durumda olan borçlunun salt mühletin sağladığı korumalar sayesinde iyileşebilmesi için artık geç kalınmış olabilir⁸⁸.

Borca batık olma ve konkordato sebebi olarak aciz hali, her ikisi de finansal bir probleme işaret ettiği için ilişkili olmakla beraber farklı kavramlardır. Borca batıklık, hesaplandığı tarih itibarıyla borçlunun toplam mevcut ve alacaklarının, toplam borçlarını karşılamaya yetip yetmediğini gösteren matematiksel bir oranla ifade edilir. Aciz halinde ise ödeme araçlarından yoksunluk sebebiyle likidite problemi şeklinde açığa çıkan fiili bir durum söz konusudur. Borçlu likidite problemi sebebiyle açıkça vadesi gelmiş borçlarını ödeyememektedir veya vadesi gelecek borçlarını da finansal veriler ışığında ödeyemeyeceği şimdiden bellidir⁸⁹. Borca batıklık, tüm malvarlığının dikkate alınması ve malvarlığı unsurlarının değerlendirilmesini gerektirmesi sebebiyle kapsamlı mali analiz gerektiren bir gösterge iken; konkordato sebebi olan aciz hali, borçlunun nakit parası ve nakde dönüşmesi daha kolay varlıklarla doğrudan ilgili olan likidite durumu⁹⁰ ve nakit akışıyla ilişkili olması sebebiyle daha sınırlı bir analizle tespit edilebilir. Çünkü aciz halinde ödeme zafiyeti olarak kendini gösteren fiili bir durum vardır. Bu anlamda borçlu, borca batık olmasına rağmen istisnai olarak aciz halinde olmayabileceği gibi aciz halinde olan borçlu da borca batık olmak zorunda değildir⁹¹. Son olarak aciz hali doğrudan borca batıklığa sebep olmazken,

⁸⁷ Köksoy, *Adi Konkordato*, s. 382 vd.; Simil, s. 213.

⁸⁸ Selçuk Öztekin, *Öztek-Konkordato Şerhi*, s. 182-183.

⁸⁹ Cemal Fazıl Karakaş, “Konkordato Başvurusu ve Başvuruya Eklenerek Belgeler”, *7101 sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato, MİHBİR 16. Antalya Toplantısı*, Adalet Bakanlığı Yayınları, 2019, s. 30.

⁹⁰ Likidite durumunun analizi “*cari oran*”, “*asit-test oranı*” ve “*nakit oranı*” başta olmak üzere çeşitli likidite oranlarından faydalanılarak yapılır. Oran hesaplama formülleri için bkz. TCMB, “Oran Formülleri”, Erişim Tarihi 21 Şubat 2024.

⁹¹ Budak, *Ödeme Güçlüğü*, s. 70; Umar, s. 321; Cemal Fazıl Karakaş, “Borca Batık Olmayan Borçlunun Tenzilat Konkordatosu İstemi ve Seçenekli Konkordato Projesi”, *Medeni Usul ve*

borca batıklık devam ettiği müddetçe borçlunun ilerleyen süreçte aciz haline düşmesi elbette ki kaçınılmazdır.

Finansal anlamda iyileşme, anlık bir değişim değil alınan idari ve mali tedbirlerin sonuçlarının görülmesine kadar geçecek zaman dilimini kapsayan bir süreçtir. İyileşme sürecinin hızı ve tamamlanması, her borçlunun kendine özgü koşulları çerçevesinde farklılık gösterebilir. İyileşme anlık bir değişim olmadığı gibi finansal durumu “iyi” olan bir borçlunun aciz haline düşmesi de çok kısa sürede olmaz. Bu bakımdan borçlunun muhtelif gerekçelerle aciz haline düşmesi de bir süreci kapsar⁹². Burada borçların ödenebilirlik halinin ne kadar süreyle devam etmesi gerektiği, başka bir ifadeyle finansal olarak iyileşmiş borçlunun ileriye dönük olarak hangi tarihe kadar borç ödeme kapasitesine kavuşması gerektiği, bu anlamda yukarıda ifade edilen öngörülebilir sürenin ne olduğu üzerinde durmak gerekmektedir. Doktrinde bu sürenin konkordato talebinin reddedilmesinden sonraki on iki aylık zaman dilimini kapsayacağı ifade edilmiştir⁹³. Bu anlamda mühlet içerisinde finansal olarak iyileşen borçlunun vadesi gelmiş ve bir yıl içinde vadesi gelecek borçlarını da ödeyebilmesi beklenir. Bu sonuç, iyileşme nedeniyle konkordatosu reddolan borçlunun yeniden aciz haline sebebiyet verecek olağanüstü bir sebep⁹⁴ olmadıkça, asgari hangi sürede yeniden konkordato talep edilebilecek duruma düşmemesi gerektiği konusunda fikir verir. Kanaatimizce, önceki konkordato talebi İİK md.291 uyarınca iyileşme sebebiyle reddedilen borçlu için ret tarihinden itibaren on iki aylık süre geçmeden yeniden yapılan konkordato taleplerinde, mahkemece bilirkişi görevlendirilmesi yapılarak borçlunun aciz halinde veya aciz hali tehlikesinde olup olmadığı tespit edilmeli, böyle bir durum söz konusu değilse konkordato talebi geçici mühlet kararı dahi verilmeden reddedilmelidir.

3. Talepten Feragat Sebebiyle Ret

Feragat, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 307 ilâ 312'nci maddeleri arasında, davaya son veren taraf işlemleri üst başlığı altında “*davadan feragat*” şeklinde ifade edilerek düzenlenmiştir. Feragat, davacının

İcra İflas Hukuku Dergisi, 16(47), 2020, s. 785.

⁹² Budak, *Ödeme Güçlüğü*, s. 71 vd.

⁹³ Simil, s. 214.

⁹⁴ Aciz haline sebebiyet veren beklenmedik bir duruma örnek olarak, borçlunun üretiminde kullandığı hammaddelerin yasaklı hale gelmesi, doğal afet, savaş vb. olağanüstü faktörler gösterilebilir.

talep sonucundan kısmen veya tamamen vazgeçmesidir (HMK md.307). Feragat davacının yargılamayı yürüten mahkemeye yapacağı tek taraflı bir irade beyanıyla gerçekleştirilir. Davadan feragat için karşı tarafın iznine veya mahkemenin onayına ihtiyaç bulunmamaktadır (HMK md.309/f.2). Davadan feragat yargılamanın devam ettiği aşamada davacı tarafından gerçekleştirilebilir. Zamansal olarak, hükmün kesinleşmesine kadar yargılamanın her aşamasında davadan feragat edilebilir (HMK md.310/f.1). Davadan feragat, kayıtsız ve şartsız olmalıdır (HMK md.309/4).

Doktrinde konkordato talebinden feragat edilip edilemeyeceği tartışma konusu olmuş, çekişmesiz yargı işlerinde, resen araştırma ilkesinin geçerli olması ve ilgililerin üzerinde tasarruf edebileceği bir talep veya talep sonucu bulunmaması gerekçeleriyle davadaki gibi teknik anlamıyla bir feragatten söz edilemeyeceği belirtilerek, çekişmesiz yargı işi olan konkordato talebinin “*geri alınmasından*” veya “*talepten vazgeçilmesinden*” bahsetmenin daha doğru olduğu ifade edilmiştir⁹⁵. İcra ve İflas Kanunu md.292/1/d’de geçen “*...konkordato talebinden feragat ederse...*” ibaresi sebebiyle, çalışmamızda terminoloji tartışmalarına değinilmeksizin feragat teriminin kullanılması tercih edilmiştir.

İcra ve İflas Kanunu’nda konkordato talebinden feragatin usulüne ilişkin bir düzenleme olmadığından, konkordato talebinden feragat halinde usul bakımından Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nda düzenlenen davadan feragate ilişkin hükümlerin uygulanması gerekmektedir. Ancak konkordato talebinden feragatin usulünde, davadan feragate kıyasla bazı farklılıklar söz konusudur. Bu durum konkordatonun kendine özgü, davaya göre çok yönlü ve daha karmaşık bir prosedür olmasından kaynaklıdır. Söz konusu farklılıklar şu şekilde özetlenebilir:

Davadan feragat, tasarruf ilkesinin bir sonucu olarak davacı tarafın yapabileceği bir usul işlemidir. Konkordatoda ise “davacı” yerine “talepte bulunan” söz konusudur⁹⁶. Konkordato talebinde bulunan “borçlu”

⁹⁵ Karakaş, *Konkordatodan Vazgeçme*, s. 1643; Simil, s. 226-227; Candemir ise bu terimlerden geri almanın kurumu tam olarak karşılamadığı ancak konkordatoda *feragat* yerine *vazgeçme* teriminin kullanılmasının daha isabetli olacağı kanaatindedir. bkz. Candemir, s. 331; Ercan Özler, konkordato talebinden feragatin mümkün olduğu ancak bu feragatin teorik anlamda yargılamayı sona erdirmeye amacı taşıyan bir “*talepten vazgeçme*” olduğu görüşündedir. bkz. Ercan Özler, s. 129.

⁹⁶ Sarısözen, *Konkordato*, s. 196; Özekes, *Konkordatoya Başvuru*, s. 57; Yavaş/Daşılcay, s. 207.

olabileceği gibi iflas talebinde bulunabilecek “alacaklı” da olabilir. Talep edenin borçlu olduğu hallerde konkordato talebinden feragatin borçlu tarafından yapılabileceğinde tereddüt yoktur. Talep edenin alacaklı olması durumuyla ilgili olarak ise bir görüşte, alacaklının kendisi için değil borçlu için konkordato talebinde bulunduğu, talep eden alacaklı bakımından tasarruf ilkesinin söz konusu olmayacağı, alacaklı süreci başlatabilse bile sürecin ilerlemesinin borçlunun iradesiyle mümkün olacağı gerekçeleriyle, talep eden alacaklının değil yine borçlunun konkordato talebinden feragat edebileceği ifade edilmektedir⁹⁷. Bir başka görüş ise konkordato alacaklı tarafından talep edilmişse, onun da konkordatodan feragat etmesinin mümkün olduğu yönündedir⁹⁸. Kanaatimizce de alacaklı kanunen talepte bulunma hakkına sahipse, talebinden feragat hakkına da sahip olmalıdır. Ancak konkordato talep eden alacaklının, talebinden her aşamada feragat ederek süreci sonlandırabilmesi de konkordatonun mahiyetine uygun değildir. Konkordato talebinin alacaklı tarafından yapıldığı hallerde, İcra ve İflas Kanunu md.287/2’de, mahkemenin borçluya gerekli evrakın sunulması için makul bir süre vereceği düzenlenmiştir. Kanaatimizce talepte bulunan alacaklı, mahkemece istenen evrak borçlu tarafından mahkemeye sunulana kadar talebinden feragat edebilmeli, bu feragat neticesinde de mahkemece talebin reddine karar verilmelidir. İstenilen evrakın mahkemeye sunulmasından sonra ise talep eden alacaklı talebinden feragat edememelidir. Çünkü evrakın eksiksiz mahkemeye sunulmasıyla borçlu da talebi sahiplenmiş, başka bir ifadeyle iradesini konkordatonun devamı yönünde göstermiş böylece kendisi de konkordatonun tasdikini zımnen talep etmiş olmaktadır.

Davadan feragat, hükmün kesinleşmesine kadar yargılamanın her aşamasında yapılabilir⁹⁹. Dolayısıyla, kanun yollarına başvuru süresi içinde ve kanun yolları yargılaması devam ederken de feragat mümkündür¹⁰⁰. Konkordatodan feragatin ne zaman yapılabileceğine ilişkin olarak ise *Karakaş*, konkordatonun tasdik kararıyla birlikte alacaklılar dahil tüm ilgililer için bağlayıcı hale geleceği, tek yanlı bir irade beyanıyla alacaklıların hukuki durumunun değiştirilemeyeceği ve mahkeme kararının hükümsüz

⁹⁷ Candemir, s. 333; Ercan Özler’e göre de iflas talebinde bulunabilecekken tercih yaparak konkordato talebinde bulunan alacaklının, bu talebinden feragat etmesi yaptığı tercihin amacıyla örtüşmez. bkz. Ercan Özler, s. 101.

⁹⁸ Karakaş, *Konkordatodan Vazgeçme*, s. 1656.

⁹⁹ Görgün/Börü/Kodakoğlu, s. 564.

¹⁰⁰ Atalı/Ermenek/Erdoğan, *Medeni Usul*, s. 576-577.

bırakılamayacağı gerekçe gösterilerek, feragatin en geç tasdik kararının verilmesine kadar yapılabileceğini ifade etmektedir¹⁰¹. *Ercan Özler* ise alacaklıların süreçteki etkinliğinin artması halini gerekçe göstererek, feragatin en geç konkordato projesinin oylanacağı alacaklılar toplantısına kadar yapılabilmesi görüşündedir¹⁰².

Mehaz kanunda (SchKG) konkordato talebinden feragat edilmesiyle alakalı olarak açık bir hüküm bulunmamaktadır¹⁰³. İcra ve İflas Kanunu'nda ise md.292/1/d'de yer alan düzenlemeyle, 7101 sayılı Kanundan önceki dönemden farklı olarak kesin mühlet içerisinde konkordato talebinden feragat edilmesi, sermaye şirketleri veya kooperatifler özelinde hüküm altına alınmış ve hukuki sonuca bağlanmıştır¹⁰⁴. Mezkûr maddede kesin mühletin içerisinde tasdik yargılamasından önce borca batık olduğu anlaşılan bir sermaye şirketi veya kooperatifin konkordato talebinden feragat etmesi, komiserin yazılı raporu üzerine mahkemece kesin mühletin kaldırılarak konkordato talebinin reddine ve borçlunun iflâsına resen karar verilecek hallerden biri olarak sayılmıştır.

7101 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten önce İİK md.301/1'de konkordatonun reddi halinde, borçlu iflasa tabi kişilerden olmasa bile, alacaklılardan birinin ilandan itibaren on gün içinde başvurması halinde mahkemece borçlunun derhal iflasına karar verileceği hüküm altına alınmış idi¹⁰⁵. Hem doktrin¹⁰⁶, hem Yargıtay¹⁰⁷ tarafından söz konusu

¹⁰¹ Karakaş, *Konkordatodan Vazgeçme*, s. 1644; Candemir, s. 337.

¹⁰² Ercan Özler, s. 116.

¹⁰³ Ercan Özler, s. 88.

¹⁰⁴ Karakaş, *Konkordatodan Vazgeçme*, s. 1638.

¹⁰⁵ 7101 sayılı Kanun ile değiştirilmeden önce İcra ve İflas Kanunu md.301/1 hükmü şu şekildeydi: “*Konkordato tasdik olunmaz yahut mühlet kaldırılırsa, borçlu iflasa tabi kişilerden olmasa bile, alacaklılardan birinin 300’üncü maddeye göre yapılacak ilandan itibaren on gün içinde vuku bulacak talebi üzerine borçlunun derhal iflasına karar verilir.*”

¹⁰⁶ Kuru, *El Kitabı*, s. 1507; Leyla Akyol Aslan, *Medenî Usul Hukukunda Davadan Feragat*, 1. Bası, Yetkin Yayınları, 2011, s. 319.

¹⁰⁷ “...konkordato hukuku yönünden davanın esastan reddi ile feragat suretiyle reddinin ayrı hukuki sonuçlar doğurduğunu kabul etmek, iyiniyetli borçlu için tanınan konkordato hükümlerinin amaç dışı ve alacaklılar aleyhine kullanılmasına neden olur.” Y19.HD, T.03.07.1992, E.1992/5838, K.1992/3202; “...Yukarıda açıklanan husus ve özellikle konkordatonun hukuki niteliği dikkate alındığında, iyiniyetli borçlular için tanınan bu müessesenin amaç dışı alacaklılar aleyhine kullanımına imkân tanımamak ve feragat sebebiyle de olsa konkordatonun tasdiki isteminin reddedilmesi halinde, 301/1. maddenin uygulanma olanağı bulunduğunu kabul etmek gerekir.” Y19.HD,

hükümün konkordatonun borçlunun feragati sebebiyle reddi halinde de uygulanması gerektiği, aksinin kabulünün mali olarak iflas etmesi gereken borçlunun feragat etmek suretiyle kanunun öngördüğü iflas müeyyidesinden kurtulabileceği, bunun da feragat kurumunun kötü niyetli kullanılmasına yol açacağı ifade edilmekteydi. Kanaatimizce, 7101 sayılı Kanunla İİK md.292/1/d'de hüküm altına alınan belirli şartlarda feragatin iflas sonucu doğurması şeklindeki düzenleme, doktrin ve Yargıtay'ın bu konudaki haklı çekincesinin yansımalarıdır. Dahası doktrin ve Yargıtay'ın bu görüşü kanaatimizce 7101 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten sonraki dönem için İcra ve İflas Kanunu md.308'in uygulanması bakımından da geçerli olmalıdır. Nitekim İİK md.308'te tasdik yargılaması neticesinde konkordato tasdik edilmez ise mahkemece konkordato talebinin reddine karar verileceği, borçlunun iflasa tabi kişilerden olması ve doğrudan doğruya iflas sebeplerinden birinin mevcut olması halinde ise mahkemece konkordato talebinin reddiyle birlikte ayrıca borçlunun iflasına da resen karar verileceği hüküm altına alınmıştır¹⁰⁸. Bu hüküm konkordatonun feragat sebebiyle reddi halinde de uygulanmalı "tasdik yargılaması sonucu ret" ile "feragat sebebiyle ret" aynı sonucu doğurmalıdır¹⁰⁹. Başka bir ifadeyle iflasa tabi borçlunun konkordato talebi kendisinin feragati sebebiyle reddedilmişse, doğrudan doğruya iflas sebebinin varlığı halinde mahkemece iflasın açılmasına da karar verilmelidir¹¹⁰. Böylece borca batıklık dışında başkaca bir doğrudan doğruya iflas sebebi bulunan borçlu, feragat etmek suretiyle kanunun öngördüğü iflas müeyyidesinden kaçamayacaktır.

Belirtmek gerekir ki feragatin tasdik yargılamasından önce kesin mühlet içerisinde yapılmasıyla, tasdik yargılaması sırasında yapılması arasında İİK md.292 ve md.308 hükümlerinin birlikte değerlendirilmesi gerekliliği bakımından bir fark yoktur. Çünkü İcra ve İflas Kanunu md.304 uyarınca tasdik yargılamasının kesin mühlet içerisinde yürütülmesi ve tamamlanması esastır.

T.07.10.1993, E.1993/6712, K.1993/6307; , Erişim Tarihi 27 Kasım 2023.

¹⁰⁸ İİK md.308'in açık düzenlemesine rağmen konkordatonun tasdik edilmemesi hâlinde borçlunun iflasına karar verilmesi için doğrudan doğruya iflâs sebeplerinin aranıp aranmayacağına ilişkin farklı görüşler için bkz. Şefika Memiş, *Konkordato Sürecinde Borçlunun Doğrudan Doğruya İflasına Karar Verilmesi*, T.C. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, 2022, s. 87 vd.

Candemir, s. 332.

¹⁰⁹ Sarısözen, *Konkordato*, s. 519; Akyol Aslan, s. 320; Doğan, *Konkordatonun Tasdiki Yargılaması*, s. 306.

¹¹⁰ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, *İcra İflas*, s. 539; Memiş, s. 86; Candemir, s. 341; Ercan Özler, s. 118.

Konkordato talebinden feragat edilmesiyle, borçlu mahkemeye yönelttiği tek taraflı irade beyanıyla tasdik talebinden ve mühlet kararının sağladığı hukuki korumadan vazgeçmiş olur¹¹¹. Borçlunun konkordato talebinden feragat etmesi halinde artık konkordatonun tasdiki için gerekli olan şartlara ilişkin başkaca bir inceleme yapılmasına gerek olmayıp, mahkemece feragat sebebiyle konkordatonun reddine karar verilecektir¹¹². Feragat talebinde bulunan borçlunun iflasa tabi kişilerden olmadığı hallerde mahkemece sadece ret kararıyla yetinilmelidir. Feragat talebinde bulunan borçlu iflasa tabi kişilerden ret kararıyla birlikte iflasın açılmasının da gerekip gerekmediği noktasında İİK md.292 ve md.308 hükümleri uyarınca borçlunun “*borca batık olan bir sermaye şirketi veya kooperatif*” olup olmamasına göre bir ayırım yapmak gerekmektedir.

Feragat talebinde bulunan borçlu, borca batık bir sermaye şirketi veya kooperatif ise mahkeme İİK md.292/1/d uyarınca hareket etmeli ve ayrıca borçlunun iflasına karar vermelidir. Bu anlamda borca batık bir sermaye şirketi veya kooperatifin konkordato talebinden feragati, iflas talebi niteliğindedir¹¹³. Her ne kadar İİK md.292/1’de sayılan durumların, kesin mühletin verilmesinden sonra ortaya çıkması halinde konkordatonun reddine ve iflasın açılmasına karar verileceği hüküm altına alınmışsa da İİK md.287/4 gereği, İİK md.292’nin uygulanması bakımından borçlunun geçici ya da kesin mühlet içerisinde olması bir fark yaratmamaktadır. Bir başka ifadeyle, geçici mühlet içerisinde bile olsa İİK md.292/1’de sayılan haller söz konusu ise mahkemece konkordatonun reddine ve iflasın açılmasına karar verilmelidir. Feragat talebinde bulunan iflasa tabi borçlunun “*borca batık olan bir sermaye şirketi veya kooperatif*” olmadığı diğer seçeneklerde ise mahkemece İİK md.308 kapsamında işlem yapılmalı, doğrudan doğruya iflas sebeplerinden herhangi biri varsa konkordatonun reddiyle beraber borçlunun iflasına karar verilmelidir.

İcra ve İflas Kanunu’nun md.292 ve md.308 hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, iflasa tabi borçlunun konkordato talebinden feragat etmesi halinde mahkemenin, borçlunun borca batık olup olmadığını¹¹⁴ ayrıca

¹¹¹ Candemir, s. 332.

¹¹² Kuru, *El Kitabı*, s. 1507; Sarısözen, *Konkordato*, s. 519; Akyol Aslan, s. 320.

¹¹³ Köksoy, *Adi Konkordato*, s. 401; Ali Cem Budak/Müjgan Tunç Yücel, *Öztek-Konkordato Şerhi*, s. 356.

¹¹⁴ Ali Cem Budak/Müjgan Tunç Yücel, *Öztek-Konkordato Şerhi*, s. 356.

başkaca doğrudan doğruya iflas sebebinin olup olmadığını tespit etmesi gerekmektedir. Borca batıklık veya başkaca doğrudan doğruya iflas sebebinin tespiti konusunda mahkeme, komiser raporlarını dayanak gösterebileceği gibi ayrıca bilirkişi incelemesi de yaptırabilir. Yapılan inceleme neticesinde iflasa tabi olup da konkordato talebinden feragat eden borçlunun borca batık olmadığı veya başkaca doğrudan doğruya bir iflas sebebinin de bulunmadığı tespit edilirse, mahkemece sadece feragat sebebiyle ret kararıyla yetinilmeli ayrıca iflas kararı verilmemelidir.

Davadan feragatin kayıtsız ve şartsız yapılması kuralı, konkordato talebinden feragat için de geçerlidir. Ancak bu durum feragat için sebep gösterilmesine engel değildir. Konkordato talebinden farklı gerekçelerle feragat edilebilir. Feragat gerekçesi lafız olarak nasıl ifade edilmiş olursa olsun ya iyileşme ya da konkordatonun başarıya ulaşma ihtimalinin kalmaması şeklinde iki temel sebebe işaret eder¹¹⁵. Uygulamada borçlunun konkordato talebinden “iyileşme” gerekçesiyle feragat ettiği örneklere daha sık rastlanmaktadır. Öte yandan borçlu feragat dilekçesinde herhangi bir gerekçe göstermemiş de olabilir. Borca batık olan bir sermaye şirketi veya kooperatifin feragat dilekçesinde gerekçe gösterilip gösterilmemesinin pratikte bir önemi yoktur. Zira bu durumda İİK md.292 son fıkra hükmü uyarınca mahkeme, feragat üzerine borçlunun da davet edildiği bir duruşma yapacaktır. Duruşmaya borçlunun katılmasındaki amaç elbette ki feragatin gerekçesinin açıklatılmasıdır. Ancak feragatin hangi gerekçeyle yapıldığının mahkemenin vereceği ret kararında ve İİK md.292 ile md.308 uyarınca aynı zamanda iflasa da karar verip vermeyeceği konusundaki yapacağı işlemlere bir etkisinin olmaması gerekir¹¹⁶.

Kanaatimizce, borçlunun konkordato talebinden feragat etmesi sonrası, şartları oluşmadığı için iflas kararı verilmeksizin sadece ret kararı verildiği hallerde, ret kararının üzerinden belli bir süre geçmedikçe aynı borçlu için yeniden yapılan konkordato talepleri mahkemece geçici mühlet kararı verilmeden reddedilmelidir. Ne kadar bir süre geçmesi gerektiği konusunda ise iyileşme sebebiyle ret halindeki ulaştığımız sonuç burada da geçerlidir. Zira feragat üzerine borca batık olmadığı veya başkaca bir doğrudan doğruya iflas sebebi bulunmayan borçlunun finansal olarak iyileşmiş sayıldığını kabul etmek, kanaatimizce ticari tecrübe kurallarına ve alacaklı-borçlu arasındaki

¹¹⁵ Karakaş, *Konkordatodan Vazgeçme*, s. 1647 vd.

¹¹⁶ Karakaş, *Konkordatodan Vazgeçme*, s. 1657.

menfaat dengesinin gözetilmesi gerekliliğine uygun düşmektedir.

4. Tasdik Şartlarının Yokluğu Sebebiyle Ret

Kesin mühlet içerisinde yapılacak yargılamada, mahkemece tasdik kararı verilebilmesi için tasdik şartlarının tamamının birlikte sağlanması gerekmektedir. Konkordatonun tasdiki şartları İİK md.305/1’de sayılmış olup bunlar:

- i. Proje kapsamında ödenecek tutarın borçlunun iflası halinde alacaklıların eline geçebilecek muhtemel tutardan fazla olması,
- ii. Teklif edilen tutarın borçlunun kaynakları ile orantılı olması,
- iii. Konkordato projesinin yeterli çoğunlukla kabul edilmiş olması,
- iv. İmtiyazlı alacaklar ile mühlet içerisinde komiserin izniyle doğan borçların ödenmesinin yeterli teminata bağlanmış olması,
- v. Tasdik için gerekli giderlerin ve harcın depo edilmiş olması,

şeklinde. Kanun’da sayılan bu şartların dışında doktrinde ayrıca yukarıda değinildiği üzere, her ne kadar İcra ve İflas Kanunu’nda 4949 sayılı Kanunla yapılan değişiklikte kaldırılmış olsa da dürüstlük kuralının konkordatoda uygulanmaya devam edilmesi gerektiği ifade edilmektedir¹¹⁷. Dolayısıyla konkordatonun tasdik edilebilmesi için borçlunun hem konkordato talebi öncesinde hem de konkordato sürecinde dürüstlük kuralına aykırı hareket etmemiş olması gerekir.

Örneğin İcra ve İflas Kanunu md.308/f uyarınca konkordatonun tamamen feshi hallerinden birinin tasdik yargılaması sırasında mevcut olduğu anlaşılırsa mahkeme tasdik talebini reddetmelidir. Mahkeme yapacağı inceleme neticesinde tasdik şartlarının tamamının gerçekleştiğine kanaat getirirse projeyi tasdik eder. Bu aşamada resen araştırma ilkesi geçerli olup mahkeme başta tasdik şartları olmak üzere konkordato sürecini yapılması gereken işlemler bakımından bir bütün olarak denetleyecektir¹¹⁸. Şartlardan herhangi biri gerçekleşmemiş olursa mahkeme konkordato talebinin reddine kadar verir. Konkordato talebinin reddine karar veren mahkeme ayrıca iflasa tabi şahıslardan olan borçlu hakkında herhangi bir doğrudan doğruya iflas sebebinin bulunup bulunmadığını da araştırmalıdır. Bu sebeplerden birinin

¹¹⁷ bkz. dipnot 51.

¹¹⁸ Ali Cem Budak/Serdar Kale, *Öztek-Konkordato Şerhi*, s. 611.

mevcut olması halinde mahkeme ayrıca borçlunun iflasına da resen karar verir (İİK md.308/1).

İflasa tabi kişiler bakımından tasdik talebin reddiyle birlikte iflasa da hükmedilmişse borçlu artık sadece “iflas içi konkordato” talepebilir. Yukarıda ifade edildiği üzere bu durumda da birden fazla kez konkordato talep edilmiş olmakla birlikte, konkordato türlerinin farklı olması ve İcra ve İflas Kanunu md.309/6 uyarınca iflas içi konkordatoya yalnız bir defa başvurulabilmesi sebebiyle bu ihtimal inceleme konumuzun dışındadır. Dolayısıyla bu bölümde tasdik yargılaması neticesinde şartların yokluğu sebebiyle talebinin reddedildiği ancak herhangi bir doğrudan doğruya iflas sebebi de bulunmadığı için borçlu hakkında ayrıca bir iflas kararının verilmediği hallere özgü olarak açıklama yapılmıştır. Birden fazla tasdik şartının birlikte yokluğu sebebiyle ret halinde ise her bir şartın yokluğunun etkisinin mahkemece ayrıca dikkate alınması gerekir.

a. Dürüstlük kuralına aykırı hareket edilmesi

Doktrinde ifade edildiği üzere konkordato tasdik talebinin dürüstlük kuralına aykırılık sebebiyle reddedilmesini takiben yeniden yapılan konkordato talepleri geçici mühlet kararı dahi verilmeden reddedilmelidir¹¹⁹. Çünkü bu halde ikinci başvurunun kendisi doğrudan dürüstlük kuralını ihlal eden bir davranış niteliğindedir. Nitekim çoğu zaman basiretli tacir gibi davranma yükümlülüğü olan borçlunun ilk konkordato başvurusundaki dürüstlük kuralına aykırı eylemlerinin¹²⁰ sonuçlarına katlanması gerekir.

Kanaatimizce, konkordato talebinin dürüstlük kuralına aykırılık sebebiyle reddinden sonra borçlunun ilanihaye yeniden konkordato talep edemeyeceğini kabul etmek kurumun amaçlarıyla örtüşmemektedir. Dolayısıyla dürüstlük kuralına aykırılıktan dolayı konkordato talebi reddedilen borçlunun yeniden konkordato talep edemeyeceği süreyi sınırlandırmak gerekir. Bu süre kanaatimizce her olay özelinde önceki konkordatonun reddedilmesine sebebiyet veren ve dürüstlük koşuluna aykırılık teşkil eden eylemlerin ağırlığına ve bu eylemlerin finansal etkilerinin devam edip etmediğine göre mahkemece belirlenmelidir. Bir başka ifadeyle, önceki konkordatonun reddine sebebiyet veren dürüstlük kuralına aykırı eylemlerin olumsuz etkisi

¹¹⁹ bkz. dipnot 16 ve 18.

¹²⁰ Uygulamada karşılaşılan ve Yargıtay kararlarına konu olan dürüstlük kuralına aykırı eylemler için bkz. Uyar, s. 127 vd.

borçlunun güncel mali tabloları ve ikinci başvurusundaki projesi üzerinde devam ediyorsa borçlu hakkında yapılan yeniden konkordato talepleri geçici mühlet kararı dahi verilmeden reddedilmelidir. Aksi halde diğer şartlar da varsa önceki konkordatonun dürüstlük kuralına aykırılıktan dolayı reddi ikinci başvurunun kabulü için önemli olmamalıdır. İlk konkordato talebinin reddine sebebiyet veren dürüstlük kuralına aykırı eylemler olmasaydı, borçlunun güncel mali durumu daha iyi olacak, bunla bağlantılı olarak proje teklif edilen tutar ve vade bakımından alacaklıların daha lehine olarak hazırlanabilecek idiye dürüstlük kuralına aykırı eylemlerin olumsuz etkisinin devam ettiğini kabul etmek gerekir.

Finansal anlamda dürüstlük kuralına aykırı eylemlerin güncel mali tablolara olumsuz etkisinin süresi eylemlerin ağırlığına göre değişir. Örneğin konkordato talebi öncesi malvarlığı unsurlarının tamamının mal kaçırma amacıyla üçüncü kişilere devredilmesi şeklindeki dürüstlük kuralına aykırı eylemin olumsuz etkileri birden fazla bilanço dönemi geçmesine rağmen devam edebilir. Mali tablolarda mevzuata aykırı işlemler yapılarak şirketin mali durumunun olduğundan daha kötü gösterilmesi şeklindeki eylemlerin etkisi ise kayıtların düzeltilmesiyle daha kısa süreli olabilir.

b. İflasa nazaran daha avantajlı ödeme teklif edilmemesi ve teklif edilen tutarın borçlunun kaynakları ile orantılı olmaması

Konkordato projesinin tasdik edilebilmesi için projede teklif edilen tutarın olası bir iflas halinde alacaklıların eline geçebilecek tutardan daha yüksek olması (İİK md.305/1/a) ve borçlunun beklenen hakları da dahil edilerek belirlenecek kaynakları ile orantılı olması gerekmektedir (İİK md.305/1/b). Doktrinde teklif edilen tutarın borçlunun kaynaklarıyla orantılı olması ve iflasa göre alacaklılar için daha avantajlı olması şartlarının ortak amacının alacaklıların iflastan daha kötü bir noktaya düşmemesi olduğu¹²¹, iflasa göre avantajlı olma şartı varken, zaten bu şartın içerisinde yer alan orantılılık halinin ayrıca düzenlenmesinin isabetli olmadığı¹²² ifade edilmektedir. Ancak bu iki şart ilişkili olmakla beraber aynı mahiyette değildir ve işlevleri farklıdır¹²³. İflasa göre alacaklılar için daha avantajlı bir teklif sunulmasının amacının alacaklıları iflastan daha kötü bir duruma sokmamak olduğu izahattan varestedir. Konkordato, alacaklıları asgari olarak olası iflas halinden daha

¹²¹ Ali Cem Budak/Serdar Kale, *Öztek-Konkordato Şerhi*, s. 601-602.

¹²² Sarısözen, *Konkordato*, s. 506; Pekcanitez/Erdönmez, *Konkordato*, s. 130.

¹²³ Atalı/Ermenek/Erdoğan, *İcra İflas*, s. 640.

fazla oranda tatmin etmelidir. Bu anlamda konkordatoda alacaklılara teklif edilecek ödeme bakımından bir alt sınır getirildiği söylenebilir. Borçlunun mali imkanları bu alt sınırdan fazlasını ödemeye yetiyorsa, o zaman borçlu elbette ki teklif tutarını artırmalıdır¹²⁴. Dolayısıyla orantılılık şartının amacı alacaklıların mümkün mertebe yüksek oranda tatmin edilmesini sağlamak olup bu şart iflasa göre avantajlı olma şartının bir unsuru olarak değerlendirilemez.

Bir örnek üzerinden açıklamak gerekirse: Konkordato talep eden firma, projesinde toplam borcunu %80 oranında ödemeyi teklif etmekte iken, olası bir iflas halinde alacaklıların tatmin oranı %70'de kalacaksa birinci şart gerçekleşmiştir. Ancak projesinde alacaklılarına %80 oranında ödeme teklif eden bu firma, kaynaklarına göre alacaklılarına projesinde önerdiğinden daha yüksek, örneğin %90 oranında ödeme yapabilecek durumda ise orantılılık şartını sağlamamış demektir. Bu durumun tersi de söz konusu olabilir. Örneğin, borçlu %80 oranında ödeme teklif etmiş ve bu ödeme kaynaklarıyla orantılı iken; borçlunun normal şartlarda paraya çevirmeyeceği dolayısıyla teknik anlamda kaynak unsuru olmayacak malvarlığının fazla olması sebebiyle iflas halinde alacaklıların %80'den fazla oranda tatmin edilmesi söz konusu ise birinci şart sağlanmamış olur.

Orantılılığı sadece ödenmesi teklif edilen tutar üzerinden de anlamamak gerekir. Borçlu 36 ay vadede faizsiz olarak %90 oranında bir ödeme öngörmüşken, kaynakları dikkate alındığında %90 oranındaki ödemeyi daha kısa vadede örneğin 24 ay vadede yapabilecekse bu defa vade bakımından orantılılık şartının sağlandığından bahsedilemez. Çünkü enflasyonist ortamlarda faiz öngörülmeyen aynı tutardaki ödemenin daha kısa vadede yapılması halinde alacaklıların finansal olarak reel anlamda tatmin düzeyi daha yüksek olacaktır¹²⁵.

Her iki şart da alacaklılarla borçlu arasındaki menfaat dengesinin gözetilmesine hizmet eder ve finansal anlamda birbirlerini tamamlar. Özellikle konkordatoya olumlu oy kullanmayan alacaklıların hakları da bu şartlar

¹²⁴ Baki Kuru, *İflas ve Konkordato Hukuku*, 1. Bası, Sevinç Matbaası, 1971, s. 415.

¹²⁵ Benzer şekilde Karakaya, konkordatoda teklif edilen tutarın, borçlunun iflası halinde alacaklıların eline geçebilecek muhtemel miktardan fazla olacağıın anlaşılması şartı için de incelemenin tutara indirgenmemesi gerektiği, enflasyonist ortamda paranın tahsil edileceği vadenin de önemli olduğu görüşündedir. bkz. Ahmet Karakaya, *İflas Dışı Adi Konkordatoda Konkordatonun Tasdiki*, T.C. İstanbul Medipol Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, 2022, s. 12.

sayesinde korunmaktadır¹²⁶. Burada “kaynak” ifadesinden de ne anlaşılması gerektiğini açıklamakta fayda görülmektedir. Konkordatoda “orantılılık”, İcra ve İflas Kanunu’nun 19.06.1932 tarihli Resmî Gazete yayımlanan ilk halinde talebin dikkate alınması şartı olarak md.286’da “*projenin...borçlunun mevcuduyla mütenasip olup olmadığı*”, tasdik şartı olarak da md.298/2’de “*teklif olunan para borçlunun serveti ile mütenasip bulunmak*” şeklinde iki ayrı yerde hüküm altına alınmıştır¹²⁷. 2003 yılında 4949 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle md.286’da ayrıca bir orantılılık ifadesine yer verilmemiş, tasdik şartı olan ifade ise “*teklif edilen meblağın borçlunun kaynakları ile orantılı olması*” şeklinde değiştirilmiş ve bu hüküm 7101 sayılı Kanunla da korunmuştur. Doktrinde “kaynak” ifadesinin, borçlunun mevcudundan daha geniş bir anlam ifade ettiği belirtilmiştir¹²⁸. Kaynak ifadesi ayrıca muhasebe terimi olarak borçlunun aktifinden ve varlığından da farklı bir kavramdır. Kaynağın esaslı unsuru borç ödeme aracı olmasıdır. Bu anlamda kaynağın kapsamına mevcut nakit para, tahsil edilebilir alacaklar, nakde dönüştürülmesi planlanan maddi duran varlıkların satışlarından elde edilecek tutarlar, finans kuruluşlarından kullanılacak krediler, ticari faaliyetlerden elde edilecek gelirler vb. ile beklenen haklar girer. Dolayısıyla “kaynak” ifadesi, borçlunun borç ödeme imkân ve araçlarının tamamı olarak anlaşılmalıdır¹²⁹.

Dolayısıyla orantılılık şartı en genel ifadeyle, borçlunun mali imkanlarını en iyi şekilde kullanarak alacaklılarına elinden gelen en yüksek oranda ödeme gayreti ve niyeti içerisinde olmasını gerektirir. Nitekim bu şartın amacı, borçlunun ödeme gücünü sonuna kadar kullanarak, ödeyebileceğinin azamisini ödemesini temin etmektir¹³⁰. Bu bakımdan gerek iflase nazaran daha avantajlı ödeme teklif edilmesi gerekse orantılılık şartı, borçlunun samimiyeti ve konkordatoya layık olup olmadığı bağlamında dürüstlük kuralıyla da

¹²⁶ Ali Cem Budak/Serdar Kale, *Öztek-Konkordato Şerhi*, s. 601-602; Karakaya, s. 12 ve 22; Yavaş/Daşlıçay, s. 72; Madde gerekçesinden: “...Çünkü konkordato ile alacaklılar, muhtemel bir iflastan daha kötü duruma düşürülmemelidir. Bu husus, konkordato projesini kabul etmeyen, ancak Kanunda öngörülen nisapla konkordato projesinin alacaklılar tarafından kabul edilmesi halinde, azınlıkta kalan alacaklıların korunması bakımından önemlidir.”

¹²⁷ Kuru’ya göre “servet” ve “mevcut” eş anlamlıdır. bkz. Kuru, *İflas ve Konkordato Hukuku*, s. 466; Buruloğlu ve Reyna’ya göre servet, mevcuda göre daha geniş kapsamlı bir anlama sahiptir. bkz. Buruloğlu/Reyna, s. 67.

¹²⁸ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, s. 535; Sarısözen, *Konkordato*, s. 506.

¹²⁹ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, s. 535; Sarısözen, *Konkordato*, s. 506; Doğan, *Konkordatonun Tasdiki Yargılaması*, s. 98; Karakaya, s. 23.

¹³⁰ Buruloğlu/Reyna, s. 67-68; Karakaya, s. 22.

yakından ilgilidir. Kanaatimizce bu iki şartın yokluğu halinde mahkemece direkt ret kararı verilmemeli İcra ve İflas Kanunu md.305/2’te yer alan yetki kullanılmalıdır¹³¹. Mezkûr maddede konkordato projesini yetersiz bulan mahkemenin kendiliğinden veya talep üzerine gerekli gördüğü düzeltmelerin yapılmasını isteyebilmesi hüküm altına alınmıştır. Kanaatimizce mahkemece öncelikle iflasa nazaran daha avantajlı olma ve orantılılık şartlarının yerine gelmesini sağlamak amacıyla alacaklılar lehine olmak üzere konkordato projesinde vade ve ödenecek tutar bakımından gerekli değişiklikleri istemelidir. Mahkemece bu değişikliklerin yapılması için borçluya kesin bir süre verilmeli, verilen süre içerisinde projenin revize edilmemesi halinde ret kararı verilmelidir.

Kaynakları elvermesine rağmen, vade ve tutar anlamında kaynaklarının çok altında ve daha uzun vadede ödeme teklif eden, yeterli malvarlığı bulunmasına rağmen iflas tasfiyesine göre alacaklılarına daha az ödeme yapmak isteyen ve mahkemenin uyarısına rağmen iyileştirme anlamında projesinde gerekli revizyonu yapmayan borçlunun dürüst olduğundan bahsedilemez. Çünkü borçlunun bu şartlara riayet etmeyerek vade ve tutar bakımından alacaklılarının aleyhine olacak şekilde kapasitesinin altında ödeme yapması halinde konkordato bir ucuz finansman enstrümanı¹³² ya da borçlunun zenginleşmesine hizmet eden bir araç olarak kullanılmış olur ki hukuk düzeni bunu korumaz¹³³.

Sonuç olarak, borçlunun konkordato talebinin bu iki şarttan herhangi birinin sağlanmamış olması sebebiyle reddedilmesi halinde, konkordato talebi dürüstlük kuralına aykırılıktan reddedilmiş sayılmalıdır. Önceki konkordato talebi bu sebeple reddedilen borçlunun yeniden konkordato talebinde bulunması halinde ise yukarıda ifade edildiği üzere mahkemece dürüstlük kuralına aykırı eylemlerin etkisinin devam edip etmediğine bakılmalıdır. Bu ihtimalde ikinci başvuru üzerine mahkeme derhal bir bilirkişi incelemesi yaptırarak projede teklif edilen tutarın iflasa nazaran daha avantajlı ve borçlunun kaynakları ile orantılı olup olmadığını araştırması yerinde olur. Mahkeme bu şartlardan

¹³¹ Aynı yönde Yavaş/Daşlıçay, s. 75.

¹³² “Konkordato ucuz kredi temini yolu olarak kullanılmamalıdır.” Y6.HD, T.05.10.2023, E.2023/2780, K.2023/3149; T.05.10.2023, E.2023/3061, K.2023/3144; T.20.9.2023, E.2023/2104, K.2023/2854; T.14.9.2023, E.2023/2455, K.2023/2733; 12.6.2023, E.2023/2057, K.2023/2310; T.12.6.2023, E.2023/1668, K.2023/2312; T.10.4.2023, E.2023/1319, K.2023/1351; T.22.12.2022, E.2022/3698, K.2022/5991, , Erişim Tarihi 14 Mart 2024.

¹³³ Karakaya, s. 22.

birinin sağlanmadığına kanaat getirirse yeniden konkordato talepleri geçici mühlet kararı dahi verilmeden reddedilmelidir.

c. Projenin yeterli çoğunlukla kabul edilmemesi

Konkordato projesinin tasdik edilebilmesi için projenin İcra ve İflas Kanunu md.302'de öngörülen çoğunlukla kabul edilmiş olması gerekir (İİK md.305/1/c). Mezkûr maddede “*Konkordato projesi; a) Kaydedilmiş olan alacaklıların ve alacakların yarısını veya b) Kaydedilmiş olan alacaklıların dörtte birini ve alacakların üçte ikisini, aşan bir çoğunluk tarafından imza edilmiş ise kabul edilmiş sayılır.*” denilerek iki farklı çoğunluk öngörülmüştür (İİK md.302/3).

Projenin yeterli çoğunlukla kabul edilmemesi, diğer tasdik şartlarına kıyasla doğrudan borçludan kaynaklı bir ret sebebi değildir. Borçlunun daha iyi şartlarda proje sunmak suretiyle bu riski bertaraf edebileceği, dolayısıyla bu şartın gerçekleşmemesinin sebebinin de borçludan kaynaklı olduğu ifade edilebilir. Ancak borçlunun kaynaklarıyla orantılı bir şekilde elinden gelenin en iyisi yapmak suretiyle teklif ettiği proje de alacaklılar tarafından kabul görmemiş olabilir. Bu sebeple kanaatimizce önceki konkordato başvurusunun salt projenin yeterli çoğunlukla kabul edilmemesi sebebiyle reddedilmesi halinin, istisnai bir durum hariç aynı borçlu hakkında yeniden yapılan konkordato taleplerinin değerlendirilmesinde olumsuz etkisi olmamalıdır. Bu istisnai durum ise ikinci konkordato talebinin aynı projeye ilk konkordato talebinin reddinden çok kısa bir zaman sonra yapılmış olmasıdır. Başka bir ifadeyle ikinci başvuruya esas proje, teklif edilen tutar ve vade bakımından ilk başvuruya göre alacaklılar lehine iyileştirilmemiş ise başvuru geçici mühlet kararı dahi verilmeden reddedilmelidir. Çünkü aynı şartlardaki proje alacaklılar önüne bir kez gelmiş ve kabul görmemiştir. Bu projenin alacaklılar lehine bir değişiklik olmadan kısa süre içerisinde tekrar sunulması dürüstlük koşuluyla da bağdaşmaz.

d. Gerekli teminat şartının sağlanamaması ve giderlerin depo edilmemesi

Konkordato projesinin tasdik edilebilmesi için İcra ve İflas Kanunu md.206'da birinci sırada yer aldığı belirtilen imtiyazlı alacaklıların alacaklarının tam olarak ödenmesinin ve mühlet içinde komiserin izniyle akdedilmiş borçların ifasının yeterli teminata bağlanmış olması (İİK md.305/1/d) ve konkordatonun tasdikinin gerektirdiği yargılama giderleri ile konkordatonun tasdiki durumunda alacaklılara ödenmesi kararlaştırılan para

üzerinden alınması gereken harcın tasdik kararından önce borçlu tarafından mahkeme veznesine depo edilmesi (İİK md.305/1/e) gerekmektedir.

Konkordato projesinin gerekli teminat şartının sağlanamaması ve giderlerin depo edilmemesi sebeplerinden biriyle reddedilmesi borçlunun mali anlamda ciddi problemlerinin olduğunu gösterir. Teminat şartını ve giderlerin depo bedelini bile karşılayamayan borçlunun borca batık olması kuvvetle muhtemeldir. Borca batıklık söz konusu olduğunda ise bu gerekçelerle verilecek ret kararıyla birlikte borçlunun iflasına da karar verilecektir. Başka bir ifadeyle borçlunun gerekli teminat şartını sağlamaması ve giderleri depo etmemesi sebebiyle ret halinde borçlunun iflasına hükmedilmemesi çok düşük bir ihtimaldir. Borçlu borca batık olmadığı, imkanları elverdiği halde gerekli teminatı ve depo bedelini yatırmamış ise o zaman borçlunun dürüstlük kuralına aykırı hareket etmesinden bahsetmek gerekir.

C. Değerlendirme ve Ara Sonuç

Önceki konkordato talebinin hangi gerekçeyle reddedildiğinden bağımsız olarak, yinelenen konkordato taleplerinde alacaklı-borçlu arasındaki menfaat dengesini alacaklılar aleyhine bozan en önemli hususlardan biri birden çok kez mühlet kararı verilmesiyle, borçlunun toplamda konkordato kurumunun amacına aykırı olacak şekilde uzunca bir süre mühletin koruyucu etkilerinden faydalanabilmesidir¹³⁴. Bu bakımdan konunun disipline edilmesine yönelik dördüncü önerimiz, geçici mühlet ve kesin mühletin sürelerini belirleyen İİK md.287/4 ve md.289/3'te değişiklik yapılarak, mahkemeye, hangi gerekçeyle sona ermiş olursa olsun önceki konkordatoda geçirilen mühlet süresinin dikkate alması suretiyle gerekmesi halinde yinelenen konkordato taleplerinde daha kısa süreli geçici veya kesin mühlet süresi belirlenebilmesi imkânı verilmesidir.

D. Konkordatonun Tasdiki Kararından Sonra Yeniden Konkordato Talebi

1. Tasdik Edilen Proje Kapsamında Ödemeler Devam Ederken veya Tamamlandıktan Sonra Yeniden Konkordato Talebi

İşletmenin sürekliliği ilkesi ve ticaret hayatının dinamik yapısı dikkate alındığında ticari faaliyetlerin devam etmesinin olağan sonucu, yeni borç-alacak ilişkilerinin kurulmasıdır. Bu bakımdan konkordatosu tasdik edilen

¹³⁴ bkz. dipnot 33.

borçlunun ticari faaliyetleri devam ettiği sürece yeni borçlarının doğması kaçınılmazdır. Konkordato tasdik kararıyla birlikte, borçlunun sadece o konkordatoya tabi borçları mahkeme kararıyla ödeme planına bağlanır. Başka bir ifadeyle tasdik edilen konkordato projesi kapsamında ödenecek borç, borçlunun toplam borcunun yalnızca bir kısmını oluşturur.

Başvurduğu ilk konkordato tasdik edilip, proje kapsamında ödemeler kısmen veya tamamen tamamlandıktan sonra aynı borçlu için yeniden konkordato talep edilmesinde yasal bir engel yoktur. Bu durumda kanaatimizce *Buruloğlu ve Reyna*'nın görüşünün¹³⁵ aksine tasdik edilen önceki konkordato projesi bir veya birkaç alacaklı özelinde fesih edilmiş, başka bir ifadeyle tasdik edilen projedeki ödemeler tümüyle yapılmamış olsa bile yeniden konkordato talep edilebilmelidir. Çünkü önceki konkordatoya tabi borçların eksiksiz ödenmiş olmasını şart koşturmak, borçlunun güncel finansal ve hukuki menfaati dikkate alındığında konkordatonun amaç ve ruhuna uygun düşmez.

Konkordato projesi tasdik edilmiş ve proje kapsamında ödemeleri devam eden borçlu hakkında, ilk konkordato kapsamında olmayan borçlar için ikinci bir konkordato talep edilmesinde de yasal bir engel yoktur. Tasdik edilen proje kapsamındaki ödeme planının ayakta kalması finansal anlamda daha lehe olacaksa, borçlu mali kaynaklarını proje kapsamındaki ödemelere öncelik vermek suretiyle kullanmayı tercih edebilir. Bu tercih sebebiyle borçlunun konkordatoya tabi olmayan sonraki borçları için ödeme güçlüğüne düşmesi ihtimal dahilindedir. Borçlu, tasdik edilmiş konkordatoya tabi olmayan ve sonradan doğan bu borçları için de ayrı bir konkordato talep edilebilmelidir.

Tasdik edilmiş ve proje kapsamında ödemeleri devam eden konkordatonun, sonraki konkordatoya etkisi kanaatimizce iki noktada önemlidir. Birinci olarak sonraki konkordato kapsamında geçici mühlet kararı verilebilmesi için devam eden konkordato projesi kapsamındaki ödemelerin düzenli yapılıyor olmasını aramak isabetli olur. Çünkü tasdik edilen proje kapsamında ödemelerin aksaması, alacaklıların projeyi kısmen fesih ettirmesine sebep olabilir. Kısmen fesih halinde de ilgili alacaklı faizler dahil tüm alacağı üzerinden borçlu hakkında yasal takip yapabilir. Borçlunun yasal takibe maruz kalması ise sonradan talep edeceği konkordatonun başarıya ulaşması ihtimalini azaltır. İkinci olarak ise devam eden konkordato kapsamında tenzilat sebebiyle dışarda kalan alacak miktarı birinci konkordatonun kısmen veya tamamen fesih olma ihtimaline binaen sonraki konkordatoda belirsiz şarta bağlı alacak

¹³⁵ bkz. dipnot 16.

olarak kaydedilebilmelidir.

Önceki konkordato tasdik edilip proje kapsamında ödemeler devam ederken veya tamamlandıktan sonra yinelenen konkordato taleplerinde tenzilat talep edilmişse, önceki konkordato mühleti sırasında komiserin izniyle doğan ve İİK md.308/c/4 uyarınca projeye tabi kabul edilmeyerek tam olarak ödenmesi gereken borçların akıbeti gündeme gelmektedir. Anılan hükümle konkordato mühleti içerisinde komiserin izniyle borçluyla iş yapan alacaklılar korunmak istenmiştir. Dolayısıyla yinelenen ve tenzilat talep edilen konkordato başvurularında, İİK md.308/c/4 hükmünün işlevsiz kılınmasına müsaade edilmemeli, bu madde kapsamındaki alacaklar yinelenen konkordatonun tasdik edilmesi halinde de konkordatoya tabi sayılmaksızın tam olarak ödenmelidir.

2. Konkordatonun Tamamen Feshi Kararından Sonra Yeniden Konkordato Talebi

İcra ve İflas Kanunu md.308/f'de her alacaklının tasdik kararını veren mahkemeye başvurarak kötü niyetle sakatlanmış konkordatonun feshini talep edebileceği hüküm altına alınmıştır. Alacaklılardan birinin konkordatonun tamamen feshini isteyebilmesi için borçlunun dürüst kuralına aykırı davranışlarla konkordatonun tasdik edilmesini sağlaması veya tasdikten sonra konkordatonun sakatlanmış olması gerekir¹³⁶. Alacaklının bu başvuruyu yapabilmesi için alacağını kaydettirmiş olması gerekmez, alacak bildiriminde bulunmayan alacaklılar da konkordatonun tamamen feshini isteyebilir¹³⁷.

Konkordatoyu sakatlayan eylemlere örnek olarak: Borçlunun mali tablolarını gerçeğe aykırı olarak düzenlemesi, alacaklı çoğunluğunu sağlamak için hayali alacaklılar yaratması, alacaklılarından bazılarına özel yarar sağlaması, borçlarını gizlemesi, aktifini eksik göstermesi, malvarlıklarını değeri hakkında yanlış beyanda bulunması, gelirini eksik göstermesi, malvarlığı unsurlarını kaçırması gösterilebilir¹³⁸.

İcra ve İflas Kanunu md.308/f'nin üçüncü fıkrası, md.308 hükmünün

¹³⁶ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, s. 547; Atalı/Ermenek/Erdoğan, *İcra İflas*, s. 702.

¹³⁷ Buruloğlu/Reyna, s. 176; Bükem, s. 54; Postacioğlu, s. 135; Sarısözen, *Konkordato*, s. 569; Uyar, s. 152; Bilgehan Yeşilova, *Öztek-Konkordato Şerhi*, s. 734-736.

¹³⁸ Bilgehan Yeşilova, *Öztek-Konkordato Şerhi*, s. 741; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, s. 547.

konkordatonun tamamen feshi halinde de uygulanacağını düzenlemiştir. Atıf sebebiyle, konkordatonun tamamen feshi kararı verilen iflasa tabi borçlu hakkında doğrudan doğruya iflas sebeplerinden birinin varlığı halinde mahkemenin ayrıca iflasa da karar vermesi gerekmektedir¹³⁹. Hakkında iflas kararı verilen borçlu yalnızca iflas içi konkordatoya başvurabileceği için, buradaki açıklamalar konkordatonun feshi kararı verilmiş olmakla birlikte borçlu hakkında ayrıca iflas kararı verilmediği haller içindir.

Yukarıda değinildiği üzere doktrinde tasdik edilen önceki konkordatonun tamamen feshine karar verilmesinden sonra borçlunun yeniden konkordato talep ederek geçici mühletin sonuçlarından tekraren yararlanmasının hakkın kötüye kullanılması teşkil edeceği ve mahkememim yinelenen bu talebi geçici mühlet kararı dahi vermeden reddetmemesi gerektiği ifade edilmektedir¹⁴⁰.

Sarisözen ayrıca, hakkın kötüye kullanılması yasağına başvurulması konusundaki mahkemelerin uygulamada gösterdiği çekimserlik nedeniyle uygulamada yaşanabilecek tereddütlerin önlenmesi için kanun değişikliği yapılarak İcra ve İflas Kanunu'nu md.287/1'in "*Konkordato talebi üzerine mahkeme, 286'ncı maddede belirtilen belgelerin eksiksiz olarak mevcut olduğunu tespit ettiğinde, daha önce yapılmış bir konkordato talebi tamamen feshedilmemiş olmak kaydıyla derhal geçici mühlet kararı verir*" şeklinde düzenlenmesini önermektedir¹⁴¹.

Kanaatimizce, hakkında konkordatonun tamamen feshi kararı verilen borçlunun ilanihaye tekrar konkordato talebinde bulunamayacağını söylemek kurumun amacına ve ruhuna aykırıdır. Konkordatonun tamamen feshine karar verilmesinden sonra borçlu hakkında yeniden konkordato talep edilmesinin, konkordato tasdik talebinin dürüstlük kuralına aykırılıktan reddedildiği hallerde olduğu gibi süre yönünden sınırlandırması gerekir. Bu süre kanaatimizce her olay özelinde konkordatonun tamamen feshedilmesine sebebiyet veren ve dürüstlük koşuluna aykırılık teşkil eden eylemlerin ağırlığına ve bu eylemlerin finansal etkilerinin devam edip etmediğine göre mahkemece belirlenmelidir.

¹³⁹ Atalı/Ermenek/Erdoğan, *İcra İflas*, s. 702; Bilgehan Yeşilova, *Öztek-Konkordato Şerhi*, s. 743; Sarisözen, *Konkordato*, s. 573; Yavaş/Daşlıçay, s. 248; Atalay'a göre, "...konkordatonun feshi aynı zamanda doğrudan iflas sebebi sayıldığından, diğer doğrudan iflas sebepleri aranmaksızın mahkemece borçlunun resen iflasına karar verilmelidir." Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, s. 548.

¹⁴⁰ bkz. B. BİLİMSEL GÖRÜŞLER, 2. 7101 Sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikten Sonraki Dönem

¹⁴¹ Sarisözen, *Konkordato*, s. 574.

SONUÇ

Çalışmamız neticesinde şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Ödeme güçlüğüne düşen veya düşme tehlikesinde bulunan borçlunun finansal ve hukuki menfaatinin gerektirmesi halinde, kurumun amacına ve ruhuna uygun olduğu müddetçe birden fazla kez konkordato talep edilebilmelidir. Nitekim İcra ve İflas Kanunu'nda aynı borçlu için birden fazla kez konkordato talep edilmesini engelleyen bir hüküm yoktur.

İcra ve İflas Kanunu'nda 7101 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten sonra konkordatonun rağbet görmesiyle birlikte uygulamada ilk başvurduğu konkordatodan istediği neticeyi alamayan borçluların yinelediği konkordato talepleriyle karşılaşılmaya başlanmıştır. Bu durum birtakım sorunları beraberinde getirmiş, özellikle ardışık konkordato başvurularıyla, borçluların kurumun amacını aşar şekilde uzun sürelerle mühletin koruyucu etkilerinden faydalanabilmesi, menfaat dengesinin alacaklılar aleyhine bozulmasına sebebiyet vermiştir. Şüphesiz ki kurumun amaç ve ruhuna aykırı olarak çeşitli saiklerle mühletin sağladığı kapsamlı korumadan tekraren ve toplamda kanunda öngörülen sürelerden daha uzun olacak şekilde faydalanılmasını hukuk düzeni korumaz.

Birden fazla kez konkordato talep edilebilmesi, doktrinde konkordato tasdik talebinin reddi veya tasdik olan konkordatonun tümüyle feshinden sonra ikinci kez konkordato talep edilip edilemeyeceğine münhasır olarak sınırlı bir şekilde incelenmiştir. Ancak yeniden konkordato talep edilebilmesi bu hallere özgü değildir. İşletmelerin sürekliliği ilkesi ve borç-alacak durumunun dinamik yapısı sebebiyle, başvuru ilk konkordato tasdik edilip proje kapsamında ödemeler kısmen veya tamamen tamamlandıktan sonra ve hatta önceki tasdik edilen proje kapsamında ödemeler devam ederken bile tasdik olan konkordato dışında kalan ve sonradan oluşan borçlar için ayrı bir konkordato talep edilebilmesi mümkündür.

Derdestlik dava şartının amacı anlamında, önceki ve sonraki konkordato taleplerinin aynılığından bahsedilemeyeceğinden, derdestliğin müessese olarak yinelenen konkordato taleplerinin değerlendirilmesinde dikkate alınması uygun değildir. Ancak belirtmek gerekir ki, birbirinden farklı projelerin konu edildiği iki ayrı konkordato tasdik kararının bulunması da hukuki istikrar ilkesine zarar verir. Aynı borçlu hakkında devam eden iki ayrı konkordato talebinin ve yargılamanın varlığı halinde, zaman bakımından sonra yapılan konkordato talebine öncelik tanınmalıdır.

Yinelenen konkordato talebiyle karşılaşan mahkemece, önceki konkordato talebine ilişkin sürecin nasıl sonuçlandığıyla bağlantılı olarak farklı nitelikte değerlendirmeler yapılabilir. Bu bağlamda, önceki konkordato talebi:

✓ Gerek geçici mühlet kararından önce gerekse mühlet içerisinde usulden reddedilmişse aynı borçlu hakkında tekraren konkordato talep edilebilir. Mahkemenin geçici mühlet vermeden konkordato talebini usulden reddettiği hallerde, borçlunun usulden redde sebebiyet veren aksaklığı gidererek aynı belgelerle yeniden konkordato talep edebilmesi de mümkündür.

✓ İyileşme veya feragat sebebiyle reddedilmişse, ret tarihinden itibaren on iki aylık süre geçmeden aynı borçlu için yeniden yapılan konkordato talepleri, tekrar aciz haline sebebiyet veren mücbir sebepler söz konusu olmadıkça mahkemece geçici mühlet kararı dahi verilmeden reddedilmelidir.

✓ Dürüstlük kuralına aykırılık sebebiyle reddedilmişse borçlunun ilanihaye yeniden konkordato talep edemeyeceğini kabul etmek isabetli değildir. Dürüstlük kuralına aykırılıktan dolayı konkordato talebi reddedilen borçlunun yeniden konkordato talep edemeyeceği süre olay özelinde dürüstlük koşuluna aykırılık teşkil eden eylemlerin ağırlığına ve bu eylemlerin finansal etkilerinin devam edip etmediğine göre mahkemece belirlenmelidir.

✓ Teklif edilen tutarın olası bir iflasa göre alacaklılar lehine olmaması veya orantılılık ilkesine aykırılık sebebiyle reddedilmişse, konkordato talebi dürüstlük kuralına aykırılıktan reddedilmiş sayılmalıdır. Bu ihtimalde ikinci başvuru üzerine mahkeme bilirkişi incelemesi yaptırarak projede teklif edilen tutarın iflasa nazaran daha avantajlı ve borçlunun kaynakları ile orantılı olup olmadığını araştırmalıdır.

✓ Konkordato projesinin gerekli teminat şartını sağlamaması ve giderlerin depo edilmemesi sebeplerinden biriyle reddedilmişse, borçlunun mali anlamda ciddi problemlerinin olduğu kabul edilmelidir. Bu şartların yokluğu sebebiyle ret halinde borçlunun iflasına hükmedilmemesi düşük bir ihtimaldir. Borca batık olmadığı, imkanları elverdiği halde gerekli teminatı ve depo bedelini yatırmayan borçlu ise dürüstlük kuralına aykırı hareket etmiş sayılmalıdır.

Önceki konkordato talebi hangi gerekçeyle reddedilmiş olursa olsun, bu konkordatoda geçirilen mühlet süreleri yinelenen konkordato talebinde dikkate alınmalı ve mahkemece gerektiğinde daha kısa sürelerle mühlet kararı verilerek tasdik yargılaması mümkün mertebe hızlı sonuçlandırılmalıdır.

Konkordatonun tasdik edilmesinden sonra ödemeler kısmen veya tamamen tamamlandıktan sonra aynı borçlu için yeniden konkordato talep edilmesinde yasal bir engel yoktur. Bunun için tasdik edilen önceki konkordato projesindeki ödemelerin tümüyle yapılmış olması da gerekmez.

Konkordato projesi tasdik edilmiş ve proje kapsamında ödemeleri devam eden borçlu hakkında, ilk konkordato kapsamında olmayan borçlar için ikinci bir konkordato talep edilmesinde de yasal bir engel yoktur. Bu durumda sonraki konkordato kapsamında geçici mühlet kararı verilebilmesi için devam eden konkordato projesi kapsamındaki ödemelerin düzenli yapılıyor olmasını aramak gerekir.

Hakkında konkordatonun tamamen feshi kararı verilen borçlunun ilanihaye tekrar konkordato talebinde bulunamaması kurumun amacına aykırıdır. Konkordatonun tamamen feshine karar verilmesinden sonra borçlu hakkında yeniden konkordato talep edilebilmesinin, konkordato tasdik talebinin dürüstlük kuralına aykırılıktan reddedildiği hallerde olduğu gibi süre yönünden sınırlandırılması gerekir.

Sonuç olarak, yinelenen bir konkordato talebi söz konusu olduğunda, konkordatonun amacına aykırı kullanılma ihtimalinin her zamankinden daha ciddi şekilde göz önünde bulundurulması gerekir. Kanun koyucu, birden fazla kez konkordato talebinde bulunulması şartlarının ve önceki konkordatonun sonraki konkordato talebine etkisinin nasıl ve ne ölçüde olacağına bilimsel ve kazai içtihatlarla uygulamada gelişmesini tercih etmişse de iflas erteleme kurumunun akıbeti dikkate alındığında, birden fazla kez konkordato talep edilebilmesinin belirli ölçüde disipline edilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda;

i. Önceki konkordato başvurusuna ilişkin belgelerin de konkordato başvuru sırasında mahkemeye sunulması gereken belgeler arasında sayılması¹⁴²,

ii. Mahkemenin yinelenen konkordato taleplerinde, geçici mühlet kararını verirken önceki konkordato talebine ilişkin süreci de göz önünde bulundurması gerektiği¹⁴³,

iii. Konkordato başvurusu üzerine mahkemece geçici mühlet kararı verilmesiyle, varsa aynı borçlu için derdest konkordato yargılamalarının

¹⁴² İcra ve İflas Kanunu'nun 286. maddenin birinci fıkrasına "*Borçlunun önceki konkordato başvurusuna ilişkin belgeler*" şeklinde ekleme yapılabilir.

¹⁴³ İcra ve İflas Kanunu'nun 287. maddesinin birinci fıkrasının sonuna "*Mahkeme, geçici mühlet kararını vermeden önce, varsa borçlunun önceki konkordato talebinin sonucunu da dikkate alır*" şeklinde ekleme yapılabilir.

konusuz kalması¹⁴⁴,

iv. Mahkemenin yinelenen konkordato taleplerinde, geçici veya kesin mühlet sürelerini daha kısa belirleyebilmesi¹⁴⁵,

Yönünde, İcra ve İflas Kanunu'nda değişiklik yapılmalıdır.

¹⁴⁴ İcra ve İflas Kanunu'nun 287. maddesinin birinci fıkrasından sonra gelmek üzere "Mahkemece geçici mühlet kararının verilmesiyle, aynı borçlu için devam eden konkordato yargılamaları konusuz kalır. Konusuz kalan konkordato talebine ilişkin verilecek kararlara karşı kanun yoluna başvurulamaz." şeklinde fıkra eklenebilir.

¹⁴⁵ İcra ve İflas Kanunu'nun 287. maddesinin 4. fıkrasının ilk cümlesi "Geçici mühlet **en fazla** üç aydır." şeklinde; 289. maddesinin 3. fıkrasının ilk cümlesi "Konkordatonun başarıya ulaşmasının mümkün olduğunun anlaşılması halinde borçluya **en fazla** bir yıllık kesin mühlet kararı verilir." şeklinde değiştirilebilir.

KAYNAKÇA

- Akil C, *Sorularla Adi Konkordato*, 1. Bası, Adalet Yayınevi, 2019.
- Akyol Aslan L, *Medenî Usul Hukukunda Davadan Feragat*, 1. Bası, Yetkin Yayınları, 2011.
- Akyürek A/Akyürek R, *Konkordato Hukuku*, 1. Bası, Yetkin Yayınları, 2019.
- Altay S/ Eskiocak A, *Konkordato ve Yeniden Yapılanma Hukuku*, 5. Bası, Vedat Kitapçılık, 2019.
- Aras A, *Çekişmesiz Yargıda Yargılama Usulü*, 1. Bası, Yetkin Yayınları, 2017.
- Arslan R/Yılmaz E/Taşpınar Ayvaz S/Hanağası E, *İcra ve İflas Hukuku*, 6. Bası, Yetkin Yayınları, 2020.
- Atalay O, “Konkordato Reformu Hakkında Değerlendirmeler”, Muhammet Özekes (Ed.), *7101 Sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler*, On İki Levha Yayıncılık, 2018, s. 111-134.
- Atalı M/Ermeneç İ/Erdoğan E, *İcra ve İflas Hukuku*, 6. Bası, Yetkin Yayınları, 2022.
- Atalı M/Ermeneç İ/Erdoğan E, *Medeni Usûl Hukuku*, 5. Bası, Yetkin Yayınları, 2022.
- Börü L, *İflas Dışı (Adi) Konkordatoda Alacaklılar Toplantısı*, 1. Bası, Yetkin Yayınları, 2023.
- Budak A. C, “Ödeme Güçlüğü veya Ödeme Aczi İçindeki İşletmelerin Kurtarılması ve Türk Konkordato Hukuku”, Ali Cem Budak (Ed.), *Türk, İngiliz ve ABD Hukukunda İşletmelerin Ödeme Güçlüğü Sorunları ve Banka İlişkileri Sempozyumu*, Sanat Matbaacılık, 1993, s. 67-89.
- Budak A. C, “Türk Hukukunda Çekişmesiz Yargı”, *Medenî Usûl ve İcra İflas Hukukçuları Toplantısı IV*, TBB Yayınları:108, 2005, s. 128-187.
- Buruloğlu E/ Reyna Y, *Konkordato Hukuku ve Tatbikat*, 1. Bası, Yörük Matbaası, 1968.
- Bükem Z. A, *Tatbikatta Konkordato*, 1. Bası, Kocamanoğlu Yayınevi, 1963.
- Candemir M. Ü, “Adi Konkordato Talebinden Feragat”, *Türkiye Adalet*

Akademisi Dergisi, (49), 2022, s. 323–348.

- Çiftçi P, *İcra Hukukunda Menfaat Dengesi*, 1. Bası, Adalet Yayınevi, 2010.
- Doğan E, “Konkordatonun Tasdiki Sürecinde Gerekçeli Raporun Tevdii ve Tasdik Kararı Verilmesi Bakımından Öngörölmüş Sürelere Uyulmamasının Sonuçları”, *Kırıkkale Hukuk Mecmuası*, 3(2), 2023, s. 403-431.
- Doğan E, *Konkordatonun Tasdiki Yargılaması*, 1. Bası, Yetkin Yayınları, 2020.
- Ercan Özler M, “Konkordato Talebinden Feragat Edilip Edilemeyeceği Sorunu”, *Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi*, 19(54), 2023, s. 83-138.
- Ercevahir M, “Türk Hukukunda Konkordatonun Feshi”, *Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi*, (1), 2023, s. 243-283.
- Ermenek İ, “Borca Batıklık Nedenine Dayalı Konkordato Geçici Mühletin Kaldırılması”, *Adalet Dergisi*, (64), 2020, s. 507-530.
- Eroğlu O, *Uygulamada Konkordato*, 1. Bası, Seçkin Yayıncılık, 2018.
- Görgün Ş/Börü L/Kodakoğlu M, *Medeni Usûl Hukuku*, 12. Bası, Yetkin Yayınları, 2023.
- Işık M, “Tasarıfunun İptali Davasının (İİK m. 277 vd.) Konusuz Kalması”, *Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 12(2), 2022, s. 1193-1216.
- İyilikli A. C, “Hukuk Yargılamasında Dava Sebebi Üzerine Bir İnceleme”, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 3(2), 2012, s. 83-157.
- Karakaş C. F, “Borca Batık Olmayan Borçlunun Tenzilat Konkordatosu İstemi ve Seçenekli Konkordato Projesi”, *Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi*, 16(47), 2020, s. 767-802.
- Karakaş C. F, “Konkordato Başvurusu ve Başvuruya Eklenicecek Belgeler”, *7101 sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato*, MİHBİR 16. Antalya Toplantısı, Adalet Bakanlığı Yayınları, 2019, s. 29-40.
- Karakaş C. F, “Konkordatodan Vazgeçme”, *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 15(195), 2020, s. 1637–1660.
- Karakaya A, *İflas Dışı Adi Konkordatoda Konkordatonun Tasdiki*, T.C.

İstanbul Medipol Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, 2022.

Kodakoğlu M, “Konkordato Taleplerinde Görevli Mahkeme Kavramı ve İş Dağılımı Sorunu”, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 26(2), 2022, s. 73-122.

Köksoy M, “Geçici Mühlete Karar Verilmeden Önce Doğan Borcun Borçlu Tarafından Mühlet Esnasında Ödenmesi”, *Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 5(2), 2022, s. 585-602.

Köksoy M, *Adi Konkordatoda Geçici Mühlet Kararının Etkileri*, 1. Bası, Adalet Yayınevi, 2022.

Kuru B, *İcra ve İflas Hukuku El Kitabı*, 2. Bası, Adalet Yayınevi, 2013.

Kuru B, *İflas ve Konkordato Hukuku*, 1. Bası, Sevinç Matbaası, 1971.

Kuru B, *İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku*, 1. Bası, Legal Yayıncılık, 2016.

Mazlum İ, “Adi Konkordatoda Geçici Mühlet Kararının “Derhal” Verilmesi Sorunu”, *Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 6(1), 2021, s. 401-423.

Memiş Ş, *Konkordato Sürecinde Borçlunun Doğrudan Doğruya İflasına Karar Verilmesi*, T.C. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, 2022.

Meriç N, *Medeni Yargılama Hukukunda Tasarruf İlkesi*, 1. Bası, Yetkin Yayınları, 2011.

Özalp A. D, *Adi Konkordato Talebi*, T.C. Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, 2022.

Özekes M, “Konkordato Eğitim Sunumu (20.01.2019)”, ; Erişim Tarihi 14 Mart 2024.

Özekes M, “Konkordatoya Başvuru ve Geçici Mühlet Kararı”, Muhammet Özekes (Ed.), *7101 Sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler*, On İki Levha Yayıncılık, 2018, s. 43-83.

Öztek S, “İflasin Erteleenmesi”, *Bankacılar Dergisi*, (59), 2006, s. 39-83.

- Öztek S/Budak A. C/ Tunç Yücel M/Yeşilova B/Kale S, *Yeni Konkordato Hukuku*, 3. Bası, Yetkin Yayınları, 2023.
- Pekcanitez H/Atalay O/Sungurtekin Özkan M/Özekes M, *İcra ve İflas Hukuku*, 9. Bası, On İki Levha Yayıncılık, 2022.
- Pekcanitez H/Erdönmez G, “7101 Sayılı Kanunla Yürürlüğe Giren Konkordato Hükümlerinin Değerlendirilmesi”, *Bankacılar Dergisi*, 105, 2018, s. 108-156.
- Pekcanitez H/Erdönmez G, *7101 Sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato*, 1. Bası, Vedat Kitapçılık, 2018.
- Postacıoğlu İ. E, *Konkordato (538 Sayılı Kanun Hükümleri Göz Önünde Tutularak Yazılmıştır)*, 2. Bası, Fakülteler Matbaası, 1965.
- Sarısözen M. S, “Konkordatoda Dürüstlük Kuralına Genel Bir Bakış”, *Beykent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 9(18), 2023, s. 207-220.
- Sarısözen M. S, *Konkordato*, 5. Bası, Yetkin Yayınları, 2021.
- Simil C, *Konkordatoda Mühletin Borçlu Bakımından Sonuçları*, 1. Bası, On İki Levha Yayıncılık, 2020.
- Şahin Ç. S, *Amerikan Hukuku İle Karşılaştırmalı Olarak Konkordato Mühletinin Alacaklılar Yönünden Sonuçları*, 1. Bası, On İki Levha Yayıncılık, 2020.
- Tanrıver S, “4949 Sayılı İcra ve İflas Kanunu’nda Değişiklik Yapılmasına Daire Kanun’un Adi Konkordato İle İlgili Hükümlerde Getirmiş Olduğu Değişikliklerin Tespiti ve Değerlendirilmesi”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (51), 2004, s. 67-90.
- Tanrıver S, *Medeni Usul Hukukunda Derdestlik İtirazı*, 1. Bası, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları No:531, 1998.
- Tanrıver S/Deynekli A, *Konkordatonun Tasdiki*, 1. Bası, Yetkin Yayınları, 1996.
- TBMM, “6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, md.376 gerekçesi”, ; Erişim Tarihi 21 Şubat 2024.
- TBMM, “6728 sayılı Kanun Gerekçesi”, ; Erişim Tarihi 19 Ağustos 2023.
- TBMM, “7101 sayılı Kanun Gerekçesi”, ; Erişim Tarihi 11 Aralık 2023.

TCMB, “Oran Formülleri”, ; Erişim Tarihi 21 Şubat 2024.

Topçu Y, *Kredi Alacaklarının Tahsil ve Tasfiye Yöntemleri (Sorunlu Kredilerin Çözümlemesi)*, 1. Bası, Yetkin Yayınları, 2023.

Tunç Yücel M, *Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları*, 1. Bası, On İki Levha Yayıncılık, 2020.

Umar B, “Aciz Hali – Borca Batıklık Kavramlarının Farkı ve Bu Yönden Yeni MK Metninin Düştüğü Bir Yanlılık (MK m. 605 f. II, 618)”, *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1(1), 2004, s. 326-333.

Uyar T, *Yeni Konkordato Hukukumuzun Temel İlkeleri*, 2. Bası, Bilge Yayınevi, 2019.

Yavaş M/Daşıçay P, *Konkordatonun Tasdiki ve Tasdik Olunan Konkordatonun Hüküm ve Sonuçları*, 1. Bası, Seçkin Yayıncılık, 2024.

Yılmaz E, “İflas ve Konkordato Uygulamasıyla ilgili Bazı Sorunlar Üzerine Düşünceler”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (1995/1), 1995, s. 92-109.